

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİJİTAL MECRALAR KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
13 Temmuz 2023 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

Sayfa

A)GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye'nin dijital dönüşümüne ve 28'inci Yasama Dönemi'nde Komisyonun yapacağı çalışmalara, izleyeceği yol haritasının belirlenmesine ilişkin görüşmeler

DİJİTAL MECRALAR KOMİSYONU

13 Temmuz 2023 Perşembe

2'nci Toplantı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dijital Mecralar Komisyonu saat 10.10'da açıldı.

Türkiye'nin dijital dönüşümüne ve 28'inci Yasama Dönemi'nde Komisyonun yapacağı çalışmalara, izleyeceği yol haritasının belirlenmesine ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 12.07'de toplantıya son verildi.

13 Temmuz 2023 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.10

BAŞKAN: Hüseyin YAYMAN (Hatay)

BAŞKAN VEKİLİ: Nazım ELMAS (Giresun)

SÖZCÜ: Zeynep YILDIZ (Ankara)

KÂTİP: Levent UYSAL (Mersin)

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli milletvekillerim; toplantı yetersayımız vardır, toplantımızı açıyorum, hayırlı uğurlu olsun.

Çok değerli milletvekillerim, Türkiye Büyük Millet Meclisimizin çok değerli çalışanları, çok değerli danışman kardeşlerim, çok değerli misafirlerimiz hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. 28’inci Dönemin, Dijital Mecralar Komisyonumuzun ilk toplantısını gerçekleştiriyoruz, hayırlı uğurlu olsun.

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye’nin dijital dönüşümüne ve 28’inci Yasama Dönemi’nde Komisyonun yapacağı çalışmalara, izleyeceği yol haritasının belirlenmesine ilişkin görüşmeler

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN - Genel Kurul gece iki buçuğa kadar çalıştı, biz toplantı saatimizi normal akışa göre düzenlemiştik fakat tabii geç saate kadar çalışıp da sabah da ondaki toplantı biraz erken oldu ama ben zaman ayırıp geldiğiniz için nezaketinize çok çok teşekkür ediyorum.

Bu, yeni çalışma dönemimizin ilk toplantısı; bir anlamda bir istişare, değerlendirme toplantısı, sizleri dinlemek istiyoruz. Geçen hafta zaten kendi aramızda bir kahvaltı programında buluşmuştuk ve en azından şifahi olarak yeni dönemde ne yapacağımızı, neler konuşacağımızı, nasıl bir yol haritası izleyeceğimizi kısmen de olsa değerlendirmiştik.

Tabii -bunun Komisyonumuzun ilk toplantısı olması bağlamında- 6 Şubat depreminde Türkiye’de biz çok sayıda canımızı kaybettik. Depremde hayatını kaybeden tüm kardeşlerimize bir kez daha Allah’tan rahmet diliyoruz. Ben de Hatay’ın bir çocuğu olarak, evladı olarak, gerçekten bu depremi yaşayan bir kardeşiniz, arkadaşınız olarak bunun bir deprem değil, bir kıyamet olduğunu söylemek isterim. 11 ili kapsayan, yaklaşık 15 milyon vatandaşımızı ilgilendiren ve tabiri caizse taş üstünde taşın kalmadığı ve deprem bilimcilerin söylediği kadarıyla, bilim insanlarının ifadesiyle yerkürede gözüken, karalarda gözüken dünyanın en büyük depremini yaşadık. Dağlar yarıldı, evler yıkıldı ve gerçekten sadece Hatay’ımızda 23 bin insanımızı kaybettik. Tabii, vefat edenlere bir kez daha Allah’tan rahmet diliyoruz; kalbimiz deprem bölgesinde. Deprem bölgesindeki insanların bir talebi var; “Bizi deprem değil, unutulmak öldürecek, öldürür.” diyorlar. Biz de Türkiye Büyük Millet Meclisinin çatısı altından onları, depremezdeleri, deprem bölgesini asla unutmadığımızı, unutmayacağımızı ifade etmek isteriz.

Değerli milletvekillerim, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dijital Mecralar Komisyonu çağdaş dünya örneklerinde olduğu gibi, 28 Temmuz 2020 tarihinde kabul edilen Dijital Mecralar Kanunu’yla, 7252 sayılı Kanun’la kabul edildi ve Komisyonumuz da Ekim 2020’de ilk çalışmalarına başladı. Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında Anayasa Komisyonu gibi, Adalet Komisyonu gibi ana komisyonlar yanında Türkiye Büyük Millet Meclisinde en çok çalışan, en çok toplantı yapan komisyonlardan bir tanesi oldu. Komisyonumuz kurulur kurulmaz önce Whatsapp’ın sözleşme dayatması kriziyle karşı

karşıya kaldı. Burada önceki dönemde beraber çalıştığımız çok değerli büyüğümüz Yüksel Bey var ve yine, bugün de cenazesi olan Tuncay Özkan Bey, biz daha önce beraber çalıştık annesi vefat etti. Değerli Vekilimize de bir kez daha kaybı için başsağlığı diliyoruz, Allah rahmet eylesin, acısını paylaşıyoruz. Ve bizim ilk gündemimiz Whatsapp'ın sözleşme dayatmasıydı. Whatsapp'ın Avrupa Birliği ülkelerinde farklı, Türkiye'de farklı uygulamasına karşı iktidar, muhalefet hep beraber yan yana geldik ve Meclis çatısı altında böyle bir uzlaşma gerçekten takdire şayandı ve bu mesele siyasetüstü bir meseledir. Parti rozetlerimizin üstünde bir meseledir diyerek bu meselede ortak tavır ve eylem birliği içinde olduk. Daha sonra temsilciliklerin Türkiye'de açılması konusunda gerçekten çok önemli mesafeler aldık. Türkiye Büyük Millet Meclisinde Facebook, Instagram, Google, Youtube, LinkedIn, Tiktok temsilcilerini dinledik ve Meclisimize, Komisyonumuza gelip bilgi verdiler, bir durum değerlendirmesi yaptık. Diğer taraftan, İçişleri Bakanı, Adalet Bakanı, Ulaştırma Bakan Yardımcısı, Dijital Dönüşüm Ofisi ve uzmanlar dâhil olmak üzere pek çok insanı dinledik. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı, Konfederasyon Başkanı ve sivil toplum kuruluşlarımızın temsilcilerini Meclisimizde uzun uzadıya dinledik ve onların değerlendirmelerini aldık.

Değerli milletvekillerim, çok değerli basın mensupları; hemen her toplantımızda dile getirdiğimiz gibi, teknolojiye yaşanan değişiklikler, iletişimde yaşanan devrim ve corona salgını dijital çağı çok öne çekti. Dolayısıyla biz, Covid döneminde eğitimin sadece sınıflarda değil dijital alanda yapılacağını gördük. E-ticaret konusu başta olmak üzere e-sağlık ve hayatın aslında her alanının dijitalleştiğini, dijitalleşeceğini hep beraber gördük ve günümüz dünyasının en büyük sermaye şirketlerinin dijital şirketler olduğunu gördük. Dijital dönüşüm hayatımızı önemli ölçüde kolaylaştırırken, ulusaşırı dijital ağların bir anlamda ulus devletleri, parlamentoları, yasamayı, yürütmeyi, yargıyı bir anlamda baskı altına aldığını, baskı altına almak istediğini hep beraber yaşadık ve yaşıyoruz da. Tabiri caizse, ulusaşırı dijital ağlar demokrasileri rehin almak istemektedirler. Ulusaşırı dijital ağlar kendilerini yasama, yürütme, yargı erkinin üstünde görmek suretiyle bir anlamda bir sosyal medya mahkemesi kurmak suretiyle farklı bir tavır içerisine girmişlerdir.

Tabii, burada şu hususu dile getirmek istiyoruz: Bizim Komisyonumuz hem özgürlüklerin korunmasını hem kamu düzeninin sağlanmasını hem mahremiyetin sağlanmasını hem dezenformasyonla mücadeleyi önceleyen komisyonlardan bir tanesidir ve Komisyonumuzun bir anlamda varlık sebebidir. Yola çıktığımızda, tüm üyelerimizle ve paydaşlarımızla kamuoyuna duyurduğumuz bir kavram seti olduğumuzu ifade ettik. Bu kavram setimizin içinde çocuk istismarının engellenmesi, uyuşturucu, şiddet, ırkçılık, ergen mobbingi gibi dijital ağlarda yaygın bir biçimde gördüğümüz tavırlara karşı olduğumuzu ve günümüzün en büyük problemlerinden birinin bu ötekileştirme ve özellikle dijital bağımlılık olduğunu ifade ettik. Bunun “dijital faşizm” olarak da ifade edebileceğimiz bir kavramsallaştırmanın olduğunu ifade ettik. Siber vatan, veri mahremiyetinin sağlanması, dijital ticaret, özel hayatın gizliliği, toplumsal barışın korunması, dezenformasyonla mücadele, İslamofobiya, dine hakaret ve ırkçılık, şiddet gibi konularda çok yaygın bir biçimde dijital ağlarda büyük kampanyaların olduğunu, büyük bir ötekileştirmenin ve tabiri caizse bir siber faşizmin olduğunu dile getirerek, bunlarla mücadelenin bizim kırmızı çizgimiz olduğunu ifade ettik.

Komisyonumuz bu dönemde Dezenformasyon Yasası'nı çıkardı. Voltaire'in çok güzel bir sözü vardır -aslında bütün siyasetçilerin çok sıklıkla kullandığı, hepimizin de böyle sığındığı bir tabirdir- “Söylediklerinizin hiçbirine katılmıyorum ama söz söyleme hakkınızı sonuna kadar savunuyorum.” sözü bizim prensibimiz oldu, Muhalefet partilerimiz haklı olarak eleştirilerini dile getirdiler, biz de bu eleştirilerle bildiğimiz kadarıyla cevap vermeye çalıştık ve dezenformasyonla mücadele konusunun siyasetüstü bir konu olduğunu, bunun siyaseti, demokrasiyi rehin almaya çalışan yalan haberle mücadelenin hepimizin meselesi olduğunu sıklıkla dile getirdik, bugün de aynı noktadayız. “Dünkü

güneşle bugünkü çamaşır kurumaz.” diye çok meşhur bir söz vardır. Çünkü tartışmalara dönecek değiliz fakat Dezenformasyonla Mücadele Yasası hakkında kopartılan fırtınaların aslında doğru olmadığını, özellikle 14 Mayıs ve 28 Mayıs seçimleri sürecinde bir kez daha bu gerçeği gördük.

Vekilim hoş geldiniz.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Hoş bulduk.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Sizi şöyle alalım hem Sözcümüz olarak hem de bir kadın.... Değil mi Ahmet Bey? Bizim geçen dönem Komisyonumuzda bu konular çok gündeme geldi, kulakları çınlasın arkadaşların, ağızlarından çıkan her sözcüğü basın habere yaptı, öyle olunca şimdi “Kadınlara farklı davranılıyor, ötekileştirme oluyor.” denmesin.

Tabii, burada, özellikle kanunun çıkmasıyla beraber dile getirilen, işte “Türkiye ekonomisi kötüye gidecek.” demek yasak olacak.”, “Türkiye’de işler olumsuzla dönüyor.” ya da “Türkiye’de depremler ilgili bir yorum yapıldığında bu bir suç sebep olacak.” şeklindeki değerlendirmelerin doğru olmadığını hep beraber yaşadık, gördük arkadaşlar.

Tekrar dile getirmek isterim: Gerçekten dezenformasyon kanunu düzenlemesi, demokrasiyi, siyaseti koruma amaçlı bir düzenlemedir. Burada kararı verecek olan yargıdır ve bağımsız mahkemeler kendilerine iletilen talepleri değerlendireceklerdir. Örneğin, geçen dönemde, benim şahsımla ilgili asla kabul edilemeyecek, hakaretamiz ve dezenformasyon içerikli bir paylaşım vardı. Benim çok tavrım ve tarzım değildir hani mahkemeye gitmek ama artık o kadar bıçak kemiğe dayanmıştı ki dava açtık. Beş ay sonunda mahkeme bunun bir hakaret suçu içermediğini, bir eleştiri olduğunu ve siyasetçilerin siyasete girmesi hasebiyle bu eleştirilere karşı tahammüllü olmaları gerektiği şeklinde bir yorumda bulundu. Yani dolayısıyla, bu konuda kopartılan fırtınanın aslında pratikte çok karşılığının olmadığını ve gerçekten bunun çok karşılığı olan bir düzenleme olduğunu ifade etmek gerekiyor.

Geçen dönem içerisinde, iktidardan muhalefetine -toplumsal muhalefetin tüm kesimleri- bizim Komisyonumuza gelip konuştuklarında herkesin bu sosyal medyanın düzenlenmesi konusunda ortak bir talebi, bir isteği oldu çünkü özellikle taşrada Facebook üzerinden yapılan paylaşımlarla hem siyasetçilerin hem yöneticilerin hem kanaat önderlerinin bir itibar suikastına, yargısız infaza kurban edildiklerini, kendilerini asla koruyamadıklarını, mahkemeye başvurdıklarında asla bir sonuç alamadıklarını dile getirdiler. Bugün de aslında bu yasa çıkmasına rağmen bu talepler devam ediyor. Dolayısıyla, biz, önceki dönemde Komisyonumuz, olabildiği kadar yapıcı, pozitif bir gündemle toplandı, bu dönemde de inşallah pozitif bir gündemle yol almaya devam edeceğiz fakat burada şu hususu özellikle belirtmek isteriz: Dezenformasyonla Mücadele Yasası’nın çıkmasıyla beraber seçimlerde dezenformasyon paylaşımlarında çok ciddi bir azalmanın olduğunu dile getirmek isterim. Bu, aslında bizim doğru bir iş yaptığımızın da kanıtı oldu.

Değerli milletvekillerim, sözlerime son vermeden önce, hepimizin ortak yararı olan bu dijital bağımlılık ve sosyal medya kullanımıyla ilgili çok ciddi bir talep var. Özellikle çocukların sosyal ağlarda geçirdiği zamanlar, özellikle çocukların buradan korunması ve sosyal medya kullanımının ki ağların kendi filtreleri, yaş düzenlemesi olmasına rağmen farklı uygulamalarla bunların aşılması aslında başta bireylerimiz olmak üzere, aile kurumumuzun ve toplumumuzun ne kadar büyük bir tehdit altında olduğunu göstermektedir. Çocuklarımızın muhakkak daha bilinçli bir biçimde dijital ağları kullanılması gerekmektedir.

Hepimizin bildiği bu dijital okuryazarlık meselesi Türkiye'nin en önemli konularından bir tanesidir. İnşallah önümüzdeki dönemde el birliğiyle ortak akılla bu konuda mesafe alacağımızı düşünüyoruz. Geçen dönem biz Millî Eğitim Bakanımızı davet etmek istemiştik, programlar çok yoğun oldu, davet edemedik ama muhakkak Millî Eğitim Bakanlığımızla iş birliği yaparak bu dijital okuryazarlık konusunda bir farkındalık oluşturmamız gerekiyor.

Diğer taraftan, vatandaşlarımızın dijital ağlarda geçirdikleri süreler artık çok ciddi bir sinyal vermektedir, tehlike çanlarının çaldığına işaret etmektedir. Farklı ölçümlemelerde, kimi ölçümlemelerde sekiz saat kimi ölçümlemelerde on-on bir saate varan zaman geçirmeler aslında ne kadar büyük bir sorunla karşı karşıya kaldığımızı ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bizim yeni dönemdeki en önemli gündemimiz dijital bağımlılık, özellikle çocuklarımızın dijital ağlarda nitelikli zaman geçirmesi, dijital ağlarda geçirilen sürelerin daha kontrollü hâle gelmesi ve Türkiye'de kurulan temsilciliklerin sözde değil, özde olması. Ahmet Vekilimle Zeynep Vekilimle geçen dönem de bunları uzun uzun hep konuştuk, tartıştık.

Tüm ağlar geldi fakat Twitter gelmedi. Onlar kendilerini kainatın ve evrenin üstünde görüyorlar galiba yani Amerikan Kongresinde gidip faaliyetlerini anlatırken, başka ülkelerde, Kıta Avrupa'sında gidip faaliyetlerini anlatırken Türkiye konusunda çok mesafeli bir tavırlarının olduğunu belirtmem lazım. Buradan çağrımız şudur: Birkaç defa planlama yaptık, Covid salgını nedeniyle maalesef birkaç defa uçak biletleri alındı ama gelinmedi. Ama ilk gündemlerimizden bir tanesi de Twitter'ın artık Türkiye Büyük Millet Meclisine gelip burada gerçekten faaliyetleriyle ilgili bilgilendirme yapmasıdır.

Ulus aşırı dijital ağların siyaseti doğrudan etkileme gücünün Cambridge Analytica Raporu'yla ortaya çıktığını görmekteyiz. Özellikle Amerikan seçimlerinde Facebook üzerinden yapılan paylaşımların, sosyal ağlar üzerinden yapılan paylaşımların çok ciddi bir küresel tartışmaya yol açtığını, Amerikan Başkanı Trump'ın hesabının engellendiğini ve bunun gerçekten siyasette, demokraside bir sansür tartışmasını beraberinde getirdiğini ifade etmek lazım. Türkiye'de de benzer uygulamalar oldu; Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin ve önceki dönem İçişleri Bakanı Sayın Süleyman Soylu'nun hesaplarının askıya alınması; diğer taraftan, beyaz kadın ticareti, çocuk istismarı, terör örgütlerine destek ve her türlü radikalizmin, ekstremizmin karşılık bulması ve onların hesaplarının hiçbir şekilde engellenmemesi aslında dijital ağlar konusundaki paradoksu ortaya koymaktadır.

Ben, tekrar hepinize teşekkür ediyorum.

İlk sözümüz şudur: Pozitif bir gündemle yol alacağız, her konuyu konuşacağız. Müsademeyiefkârdan barıkayihakikat doğar. Birbirimizin hakkını hukukunu gözeterek ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir üyesi olarak topluma örnek olmamız gereken şahsiyetler olduğunu... Asla unutulmaz zaten, ben üyelerimizin çok yetkin insanlar olduğunu ve beraber çalışmaktan çok gurur duyduğumu arz etmek isterim hepinize.

Biraz uzattım, kusura bakmayın, zamanımız var.

Şimdi, ayrılacak olan arkadaşlar var. Bugün Tuncay Özkan Bey'in taziyesi var, oraya gidecek olanlar var, başka programı olanlar var. Bugün, tabii, biz saat 10'da programımızı başlattık. Gece, Şebnem Hanım'la -saat yarımdaydı- bir konuştuk "Toplantımızı erteleyelim mi, devam edelim mi?" diye. Devam edelim dedik ve ben Meclisin bu yoğun temposunda ve yoğun misafirlerinizin arasında zaman ayırıp geldiğiniz için şükranlarımı sunuyorum.

Geçen dönem planlamıştık, yapamamıştık ama bu dönemde inşallah bir yurt dışına gidip yurt dışında bu faaliyetlerin nasıl yürütüldüğü konusunda... Zaten çok yoğun davetler var ama Covid nedeniyle gidemedik.

Yine, geçen dönemin gündeminde olan, bu dönemde takibini yapacağımız hususlardan bir tanesi: Bu sosyal medya fenomenlerini dinleme ve dijital bağımlılık konusunda bir alt komisyon kurularak bu çalışmaların internet kullanımı ve sosyal medya kullanımı konusunda muhakkak bir alt komisyonun çalışması noktasında bir gündemimiz var.

Ben bu sözlerle konuşmama son verirken hepinizi bir kez daha saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Yeni dönemimiz hayırlı uğurlu olsun, Allah yâr ve yardımcımız olsun diyorum. Tekrar, bir önceki dönemden beraber çalıştığımız arkadaşlara yeni dönemin hayırlı olmasını, ilk defa Parlamenteoya gelen milletvekili arkadaşlarımıza -hayırlı uğurlu olması gerektiğini çok söyledik ama bu toplantılarda usuldür, bir kez daha söylenir- hayırlı uğurlu olsun, Allah yâr ve yardımcımız olsun.

Dijital gündemle beraberiz, buyurun arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum, söz sizin.

Şimdi, Okan Konuralp, ilk söz sizin.

Teşekkür ederim.

OKAN KONURALP (Ankara) – Her şeyden önce, geçtiğimiz dönemi de özetleyen ve geleceğe dönük olarak da hem Komisyonun hem de Komisyonun konusu olan konularda öngörülerinizi, beklentilerinizi ve arzularınızı ifade eden ve bizi de hâliyle, Komisyonun yeni üyelerini de son derece bilgilendirici bu konuşmanız için teşekkür ediyorum.

“Konuşmasını yaptı ve hemen ayrıldı.” gibi bir düşünceye sizi sevk etmek istemem. Az önce Sayın Başkanımın da ifade ettiği gibi, Tuncay Özkan’ın annesinin cenazesi nedeniyle, cenaze öncesinde yapılacak bazı çalışmalarda sorumluluk üstlenmem nedeniyle aranızdan ayrılacağım. Öürlerimi kabul ediniz.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Estağfurullah.

OKAN KONURALP (Ankara) – İlerleyen, sonraki toplantılarda çok daha detaylı bir şekilde, hem Sayın Başkanın çerçevesini çizdiği konularda hem de örneğin Sayın Levent Uysal’ın da bugün bizimle paylaşmış olduğu dijital dünyaya ilişkin görüşlerini ve bununla bağlı olarak da kendi görüşlerimi ya da partimiz olarak partimizin görüşlerini de sizinle paylaşmak ve müzakere etmek benim için çok değerli olacaktır. Bu vesileyle, bu bir girizgâh ya da tanışma cümleleri olsun.

Teşekkür ediyorum, sevgiler saygılar sunuyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ederiz.

Burcugöl Hanım, buyurun.

BURCUGÖL ÇUBUK (İzmir) – Sayın Başkan, değerli üyeler; ilk toplantımızın verimli bir çalışma dönemini açmasını umuyorum ben de. Birkaç noktada benim de not olarak geldiğim ve burada, Komisyonda tartışmayı önereceğim meseleler vardı fakat sanırım oldukça yoğun ve yorgun bir Meclis aritmetiğinde bugün o kadar derinleşemesek de daha sonraki toplantılarımızda daha derin tartışacağımızı düşünüyorum.

Bunlardan birincisi dijital güvenlik meselesiydi. Aslında Levent Uysal’ın buraya, hepimize dağıttığı, kendi hazırladığı bir bilgi notu var. Buraya kendisi de değinmiş, tabii, aynı saiklerle değinmiyoruz anladığım kadarıyla çünkü benim bunun altını doldurmak istediğim meseleler bir müddettir, seçimden önceden beri gündemde olan dijital verilerin “dark web”de satışa sunulması gündemi. Buna dair bu sızmalar olmadığı söylense de ve kimi siteler kapatılsa da -kusura bakmayın, şu an isim söyleyemeyeceğim, CHP Grup Başkan Vekillerinden bir arkadaşımızdı- Mecliste, yeni sitelerin olduğunu ve bu bilgilerin satışlarının yapıldığını gösteren bazı görseller bize gösterdi.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Yanınızda duruyor.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Kusura bakmayın, ben meselenin kendisine odaklanıp kimin konuştuğunu unuttum, çok özür diliyorum.

Bir, bu meselenin kendisinin ve şu boyutuyla da tabii hâlen İŞİD emirlerinin Türkiye’de çok merkezî noktalarda, Meclisin bulunduğu Ankara’da dahi yaşadıkları ve buralardan, örneğin geçtiğimiz günlerde Ezidi bir kadının ailesi ve uluslararası örgütlerin çabalarıyla kurtarıldığı bir durumda “dark web”de İŞİD’in köle pazarlarının hâlâ devam ediyor olduğu bir pozisyon var. Bizlerin “dark web” üzerinden yürütülen bu kadın düşmanı, halk düşmanı, çocuk düşmanı faaliyetlere karşı çalışmayı tartışması gerekir. Yani Komisyon salt teknik bir komisyon olarak kendini konumlandırmamalı, bu tip önemli meselelere temas edebilecek, bunların çalışmasını kurabilecek bir komisyondur. Bizim de ilerleyen günlerde -sanırım bizim bir sonraki toplantımız Meclisin açılışına denk gelecek ama- bir alt komisyon önerimiz olacaktır buna dair.

Bir başka mesele, bu Dezenformasyon Yasası’na dair bu Komisyonun aktif yürüttüğü bir süreç olması hasebiyle bugün Dezenformasyon Yasası’nın etkilerini bu komisyonun da tartışması, araştırması sorumlulukları arasındadır. Bu bağlamda da bir alt Komisyona ihtiyacımız olduğunu düşünüyoruz. Ki Dezenformasyon Yasası’nın aslında çok da dezenformasyonu engelleyemediğini Recep Tayyip Erdoğan’ın miting meydanlarında yayınladığı videolardan görmüş olduk. Yani bu anlamıyla bu yasanın nasıl uygulandığını hep beraber tartışmak zorundayız diye düşünüyorum.

Levent Uysal’ın notlarına dair müsaadeniz varsa birkaç kendi görüşümü söylemek istiyorum. Öncelikle Fransa meselesine dair 5’inci maddesinde şöyle diyor: “Geçtiğimiz günlerde Fransa’da gerçekleşen olaylarla ilgili olarak gerek Fransa gerek Avrupa Birliği, sosyal medya platformlarının üzerine düşen sorumlulukları yeterince yerine getirmediğini ve daha fazlasını yapmaları gerektiğini bir kez daha belirtmiştir.” Fakat Fransa’da yaşananların aslında Fransa’da devletin göçmenlere yönelik sistematik kolluk şiddetini engellememesinin bir sonucu olduğunu, halkın buna dair çözümsüzlüğün ve adaletsizliğin sonucunda katledilen bir insan için sokağa çıktığını, Fransa’da sık sık da bu tip cinayetlerin kolluk tarafından işlendiğini hatırlamakta yarar var. Bizlerin bu meseleleri tartışırken toplumun yaşadıklarını atlayarak teknik tartışmasını, salt bir sosyal medya faaliyetlerinin düzenlenmesi şeklinde tartışmasını uygun bulmamaktayım. Bizi buraya görev ve sorumlulukla gönderen halkın sorunlarının aslında bizim yürüteceğimiz her çalışma için de temel olduğunu unutmamak lazım.

Sosyal medya mahkemelerinden bahsetti Sayın Başkan. Sosyal medya mahkemeleri dediğimiz mesele aslında yargıya güvenmeyen işçilerin, kadınların, LGBT+’ların, Kürtlerin ve daha sayabileceğimiz birçok grubun dertlerini topluma anlattıkları alanlar hâline gelmiştir. Bu alanların suistimal edilmesi toplumun sorunları çözülmeden ne yazık ki devam edecektir. Bir kısmı bunu suistimal edecektir. Örneğin, bizler de yaşıyoruz, hemen hemen her paylaşımımıza -özellikle de birkaç noktada belirtmek istiyorum- LGBT+’lar, kız çocuklarının evlendirilmesi, Kürt sorunu gibi konularda açık tecavüz tehdidi içeren alıntılar ve yorumlar bizlere de yapılıyor. Asıl meseleler mesela buralarda bunların engellenmesine yönelik olmalı. Orada kendi derdini anlatan insanların sorunlarını anlatmasının önüne engel olmak yerine yargıya güveni sağlamak bir bütün olarak Meclisin sorumluluğudur tabii ki. Bir, öncelikli olarak uygun yasaların çıkartılması, ikinci olarak da yargı bağımsızlığının sağlanması. Böylece hiç kimse “Ben sosyal mecrada linç ediliyorum.” demek zorunda kalmaz; yargı bağımsız işlerse yargıdan gerekli sonuçlar alınır. Misalen, Diyarbakır’da bir çocuk istismarcısı serbest bırakılıyor. Bu, tabii ki sosyal medyada konuşulacak. O nedenle bizim tartışmalarımız toplumun sorunlarından bağımsız olmamak zorundadır diyeyim, şu an için bitireyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Bu dezenformasyon meselesi -tam da konu bu- önümüzdeki dönemde hem dünyada hem Türkiye’de daha çok gündeme gelecek. Vekilimizin söylediklerine katıldığımız noktalar var, katılmadığımız noktalar var; fakat şunu ifade etmek gerekiyor tutanaklara girmesi bakımından, Zeynep Hanım’a söz vermeden önce: Arkadaşlar, bu konu artık her alanda varoluşsal bir mesele hâline geldi.

Ben, şimdi, Zeynep Hanım’a söz veriyorum.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten yeni döneme bence çok güzel bir giriş yaptık, dinamik bir giriş yaptık Komisyon olarak, inşallah bu dinamizm önümüzdeki süreçte de varlığını gösterecektir.

Ben sözlerime başlamadan evvel, Sayın Vekilimiz, İŞİD’in Ankara’da komutanları bulunduğu dair bir iddiada bulundu.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Emiri.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) - Emiri... Artık her neyse. Tutanaklara kayıt düşmek adına, bence bu da bir dezenformasyon örneği. Zira burada bir hukuksal dayanağınızın veya başka şeylerin olması lazım. İŞİD’le mücadelede ülkemizin ne kadar büyük bir inisiyatif aldığı hepimizin malumu. Dolayısıyla, İŞİD’le en çok mücadele eden Türkiye’de, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çatısı altında, Ankara’da böyle bir varlığın olduğuna dair bir iddia da başlı başına bir dezenformasyon örneğidir. Dolayısıyla tutanaklara bunu da kayıt altına aldirmek istedim.

Bunun yanı sıra, geçtiğimiz dönemi şöyle hızlıca bir değerlendirecek olursak: Bizim için sosyal ağ sağlayıcılarının ülkemizde bir temsilci bulundurması çok önemli bir husustu. Neden? Çünkü gerçekten belirli noktalarda çocukların ortaokul yıllarında, lise yıllarında çektiği ve şu an hoşnut olmadığı bazı videoların belirli noktalarda, ilerleyen yaşlarda onları intihara dahi sürükleyebildiğine ilişkin şikâyetler alıyorduk misalen. Yahut, işte, hepimizin “tweet”lerinin altına bir sürü tehdit mesajları alıyoruz. Bunu sıradan vatandaş da yeri geldiğinde alabiliyor. Dolayısıyla, yüz yüze suç olan unsurlar sosyal medyada da suçtur. Dolayısıyla, bu suçlara istinaden inisiyatif alınabilmesi, yargı süreçlerinin daha hızlı işletilebilmesi açısından burada bir temsilci bulunması hususu önemliydi çünkü zaten sosyal medya, hukukunu dünyanın tamamında arıyor ve Almanya’daki düzenlemeler bu noktada birazcık daha açıkçası tecrübe kazandırılmış düzenlemeler ve oradaki düzenlemelere de baktığımızda bir irtibat kişisi ve bir temsilci bulundurdıklarını görüyoruz. Dolayısıyla sizler de o hakaretlere uğramayın diye bu düzenlemeleri yaptık, esas itibarıyla yargısal karşılığı olsun diye yaptık.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Bir işe yarayıyor Vekilim.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – İşte, inşallah işlevselleştirmek de bize düşüyor, elimizden geleni yapacağız.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Bak, şekil 1A üstünde, bunun muhatabı.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Hayatın gerçeğiyle çelişiyor da ondan.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Hayır, niye? Efendim, farklı düşünüyoruz.

Zeynep Hanım, çok özür dilerim.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Estağfurullah.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Tam bu benim yaram çünkü. Bakın, burada çok itibar suikastına uğrayan arkadaşlar var, hiçbir karşılığı yok. Her şey, veri mahremiyeti, itibarsızlaştırma, yargısız infaz; bunlar oluyor yani dezenformasyon kanunu bunu karşılamıyor. Benim kişisel şikâyetimi belirtmem lazım.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Çünkü aynı şey değil, çok karmaşık hâle getirdiniz.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Yok, karmaşık değil, bence düzenlemeyi eksik yapmışız demek ki.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Daha etkili hâle getirmeye dönük adımlar atmak gerekiyor olabilir Değerli Başkanım.

Bunun yanı sıra, bizlerin, tabii ki bu sosyal ağ sağlayıcılarını belirli periyotlarla burada dinlemesinin, onların, aslında, kamu nezdinde hesap verilebilirliğini artırmak hususunda da etkili olabileceğine ilişkin kanaatimi de burada sizlerle paylaşmak isterim.

Yine, dezenformasyonla mücadele gerçekten çok önemli bir husus. Bu, aslında temelde anayasal bir hak olan haber alma özgürlüğünün bir koruyucu mütemmim cüzüdür bana kalırsa. Dolayısıyla dezenformasyonla mücadele edelim ki doğru ve temiz bilgiye vatandaşımız erişebilsin. Buna ilişkin olarak yaşadığımız çok negatif tecrübeler de oldu, bir örnekle bunu açıklamak isterim müsaadelerinizle. Benim bir akrabam Covid oldu, Covid’in ilk olduğu zamanlar. Tabii ki haber değeri taşıyor, işte “Bilmem kimin bilmem neyi Covid olmuş.” diye bütün akrabalar arasında yoğun bir şekilde onun Covid olma hikâyesi paylaşıldı. Sonra “Aynı hastanede başka var mı Covid vakası?” diye sordüğümüzde sadece kendisinin test yaptırdığına, testin sonucunu beklediğine, belirtileri taşıdığına dair bir geri dönüş aldık. Ancak ve ancak bazı sosyal medya hesaplarında aynı hastanede 100 ölünün olduğuna dair bir paylaşım vardı, en az 30 bin beğeni almıştı o saatler içerisinde; aynı hastane. Dolayısıyla bizzat benim yaşadığım örnekte dahi, bu hesabın -sonrasında baktım- farklı paylaşımlarını vesaire incelediğimde tamamen yurt dışında yaşadığını, bambaşka bir yerden buraya dönük, halkı kışkırtmaya, paniğe sokmaya dönük paylaşımlar yaptığını gördüm. Dolayısıyla, vatandaşın doğru bilgiye ulaşması hepimizin önceliği olmalıdır; bu anayasal bir haktır, haber alma özgürlüğü. Dolayısıyla, bu anayasal hakkı korumak da hepimizin boynunun borcu.

Bunun yanı sıra, Komisyonumuzun önemli misyonlarından birinin... Tekrara düşmemek adına diğer hususlara değinmeyeceğim, Değerli Başkanımız da gençlerin dijital bağımlılığına ilişkin hususlara zaten değindiler. Ben dijitalleşmenin istihdama etkisine ilişkin olarak da çalışmamız gerektiğini düşünüyorum; belki bir alt komisyon marifetiyle olur, belki diğer başlıklarda olur ama buna ilişkin olarak da çalışmamızın önemli olduğu kanaatimi bir kere de burada paylaşmak isterim.

İnşallah çalışmalarımız bol bereketli olsun. Ben bütün Komisyon üyelerimize tekrardan çok teşekkür ediyorum; önceki dönemde de birlikte çalıştığımız üyelerimiz var, bu dönemde de güçlü bir ekiple inşallah güzel şeyler üretiriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Biz teşekkür ederiz Vekilim, çok önemli hususlardı.

Herkese söz vereceğiz zaten, zamanımız var.

Ahmet Büyükgümüş...

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Mansur üstadımıza önce söz verelim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Tamam.

Ağabey, sevilyorsun.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Buyurun.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli çalışma arkadaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Komisyon olarak üyesi olmadığım ama çalışmalarının hemen hemen tümüne katıldığım, bir önceki dönemdeki nezaketi için, ayrıca da yine Komisyonumuzun Başkanı olduğu için diğer komisyonlara göre Sayın Yayman'ın nezaketinden dolayı Dijital Mecralar Komisyonunun şanslı bir komisyon olduğunu ifade etmek isterim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – O sizin nezaketiniz.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Bir önceki çalışma döneminde Cumhuriyet Halk Partisinin Dijital Mecralar Komisyonundaki grup sözcüsü Sayın Tuncay Özkan idi, yine Komisyonumuzun üyesi; annesini kaybetti, bugün cenazeleri var -biz Komisyon toplantısının sonuna kadar burada olacağız- bu vesileyle, Allah'tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun Sayın Tuncay Özkan'ın sevgili annesinin.

Genel değerlendirmeler de yapabiliriz, Sayın Başkanın gündeme getirdiği konular üzerinden de değerlendirmeler yapabiliriz. Bir kere, Dijital Mecralar Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapacağı çalışmalarının bundan sonra daha önce yaptığı çalışmalar açısından önemli bir avantaj olduğunu düşünüyoruz ve gerçekten önümüzde büyük görevler var ve bunları başarmamız lazım. Neden? Bu görev ve sorumlulukları yerine getirebilecek başka bir kurum yok, komisyon yok, aygıt yok. Bunu da şunun için söylüyorum: Yasaları Türkiye Büyük Millet Meclisi yapacak ve dijital alan -biz ne kadar önünde gidersek gidelim Komisyon olarak- hem yürütme açısından hem de dünyadaki uygulamalar ve gelişmeler açısından mutlaka gerisinden takip edeceğimiz bir durumdur; onun için de -tabiri caizse- sürekli hareket hâlinde olması gereken bir Komisyon üyeliği durumumuz söz konusu. Sayın AK PARTİ sözcüsü hanımefendi milletvekilimizin de söylediği gibi, Dijital Mecralar Komisyonu -ben öyle anladığım için böyle tarif ediyorum- sadece komisyon toplantılarıyla ve komisyon gündemiyle yetinirse -ki yetinmeyeceğini düşünüyorum- alt komisyonlarla dijital ekonomiyi de dijital demokrasiyi de, sosyal ağlarla ilgili, sosyal medyayla ilgili dijital dünyayı da dijital dünyanın uluslararası gelişmelerini de dijital güvenliği de ayrı ayrı çalışmak durumunda. Şöyle ki: Siber güvenlik, dijital dünyayla ilgili güvenlik ve bunun denetimi Türkiye Büyük Millet Meclisinde bazı komisyonlarda, örneğin benim de grup sözcüsü olduğum Güvenlik ve İstihbarat Komisyonunda ele alınıyor ama komisyonun çalışma usulü ve esasları açısından bir önerinin geliştirilebilmesi ve derinliğine çalışılabilmesi -dijital güvenlikle ilgili- ancak Dijital Mecralar Komisyonunda olabilir. Dolayısıyla, belirtilen alanlarda ve daha fazlasında Dijital Mecralar Komisyonunun alt komisyonlarla çalışma yapması yerinde olur.

Dijital dünya yeni bir dünya. Tarih boyunca hep yeniler olmuştur ve bu yeni dünyalara hazır olan uluslar ve toplumlar ancak var olan sorunlarını çözebilen toplumlar olabilmiştir, başarıyı ancak bu toplumlar gerçekleştirebilmiştir. Tarım böyledir, toprağın işlenmesi böyledir, sanayi böyledir, sanayinin ayrı ayrı dönemleri böyledir, mekânın yoğunlaştığı dönem böyledir; petrolün ağırlaştığı, enerjinin öne çıktığı dönem böyledir. Şimdi, Sayın Başkanın ifade ettiği gibi hem toplumsal hayatımızı hem siyasal hayatımızı, ekonomik ve uluslararası dengeleri, siyasi dengeleri belirleyen önemli bir avantajla, kullanılamaması hâlinde de büyük bir tehditle karşı karşıyayız. Demek ki Dijital Mecralar Komisyonunun sorumluluğu aynı zamanda topluma, ülkeye Türkiye Büyük Millet Meclisinin yol göstermesini sağlayıcı unsurları, çalışmaları, araştırmaları yapmak gibi bir sorumluluk. Maalesef, ülkemiz siyasal sorunlar açısından en sorunlu ülkelerden biri; ekonomik ve mali sorunlarımız açısından en sorunlu ülkelerden biriyiz, kültürel sorunlarımız açısından en sorunlu ülkelerden biriyiz; toplumsal sorunlarımız açısından sorunlarımızın üzerine sorunları daha da artırdığımız bir siyasal süreçtir gidiyor.

O nedenle, riskler ve avantajlar açısından düşünüldüğünde, evet, dijital dünya önümüzde, her tarafına bakabiliriz, bu konuda Türkiye'nin insan gücünün önemli bir potansiyele sahip olduğunu, hatta dijital dünya içinde Türkiye kökenli, Türk insan gücünün çok önemli bir role de sahip olduğunu ve daha büyük rollere sahip olabileceğini de biliyoruz. Bir taraftan güvenliğiyle, bir taraftan dünya ekonomisi içerisinde yer almasıyla, bunlara ilgin hazırlıklarla... Demek ki çok önemli bir dezavantajı yani siyasal, toplumsal, ekonomik sorunlarımızla ilgili dezavantajlarımızı bu kez dijital dünya üzerinden bir avantaja dönüştürebiliriz. Nasıl? Bütünlüklü hareket etmek koşuluyla. Nasıl olabilir? Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında. Nasıl olabilir? Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dijital Mecralar Komisyonunun yapacağı çalışmaları desteklemesiyle; Türkiye Büyük Millet Meclisinden görevler alınarak, daha fazla görevler alınarak bu görevlerin yerine getirilmesiyle.

Veriler var, bu veriler açısından dezavantajlarımız var; tespitler var, sorunlar var. Deprem bölgesinde dijital dünya, etki, kurumlar, bu kurumların zafiyetleri... İnternet dünyasıyla ilgili sorunlar var, bunlar aynı zamanda önemli sorunlar. Avantajlar var; Türkiye'nin önemli ölçüde dijital dünyayla ilgili gerek güvenlik gerekse ekonomik potansiyel, bunların değerlendirilmesi, bunlarla ilgili kurumlarımız, çalışmalar var. Diğer taraftan, çok fark etmediğimiz, kendiliğinden gelişen, bazen bizi panikleten, özellikle de iktidar çevresini panikleten gelişen bir dijital demokrasi var. Siz yönetmezseniz, siz doğru bilgi vermezseniz, siz bütünlüklü olarak bu alana bakmazsanız oradaki pürüzleri kendinize yönelik tehditler olarak görürsünüz ve bunlarla uğraşırken bir de bakarsınız ki o dijital ağırlar üzerinden ülkenizle ilgili risk ve tehditleri büyütme isteyenler daha fazlasını yapabilmişler.

Şimdi, gelelim biraz toparlamaya, Sayın Başkanın söylediklerine ve söylenenlere ilişkin ifadelere. Eğer biz bu Komisyon'da çalışırken bir milletvekilimiz tarafından bir başka milletvekilinin “dezenformasyon suçlusu” olarak tarif edilmesi gibi bir duruma düşersek görevimizi yerine getiremeyiz.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Suçlu olarak ifade etmiyoruz, dezenformasyonu soruyoruz sadece.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – İnanın kişiler üzerinden değerlendirmiyorum. Daha önce Komisyonun asli görevi olmayan birçok unsurun yasanın içine sokularak “dezenformasyonla mücadele yasası” diye bilinen bizim “sansür yasası” dediğimiz dezenformasyon olarak düşünülse bile içinde hiçbir biçimde yer almayacak maddelerin ve tartışmaların da getirildiği bir tartışma biçimiyle gidilirse biz Türkiye'nin gelecekle ilgili dijital dünyaya dair görevlerini yapabiliyor olamayacağız. Dezenformasyon yasası diye itibarsızlaştırmayı vesaireyi ele alırsak ve yaklaşımımız “Dezenformasyonla mücadele edilmesi lazım ancak doğru bilgiye böyle ulaşılabilir.” anlayışıyla gidersek sonuç alamayız. Dezenformasyon büyük bir vaka. Kişisel değerlendirmeleri, itibarsızlaştırmaları vesaireleri bunun içine koyduğumuzda zaten dezenformasyon kavramını ve dezenformasyonla mücadeleyi de basitleştirmiş oluruz. Şimdi, dezenformasyon böyle bir şey, ele alış biçimine baktığımızda zaten Türkiye’de bir dezenformasyonla mücadele değil, bir dezenformasyon merkezinin kurulmasının söz konusu olduğunu görüyoruz. Yani Sayın Başkanın ifade ettiği dezenformasyon yasasıyla Türkiye’de bir dezenformasyonla mücadele değil tam tersine siyasal iç tartışmalar ve seçim sürecinde partiler arası mücadele, parti temsilcilerinin söyledikleri arasında bir mücadele vardır; dezenformasyon bu değildir, dezenformasyon bir ülkeyi ve toplumu doğrudan tehdit eden unsurlardan oluşur ve dezenformasyonla mücadelenin en önemli unsuru toplumunuzu bilgilendirmek, ülkenizi bilgilendirmek, vatandaşınızı bilgilendirmek, onları bilgiyle donatmak ve yalan ve yanlış bilgilerle toplumun tehdit edilmesini bilgiyi doğru kullanarak ve bilgiyi yaygınlaştırarak engellemektir. Demek ki Sayın Başkanın ifade ettiği gibi bir dezenformasyonla mücadele yasası doğru olarak ele alınmamıştır, zaten geliş biçimi yanlıştır, dezenformasyonla mücadele teklifi İletişim Başkanlığı tarafından devletin diğer kurumlarına dahi mesela -yasanın içeriğinde birçok madde ilgili olduğu için- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yönetiminden bile görüş almadan sadece

İletişim Başkanlığının kurmak istediği dezenformasyon merkezini kolaylaştırmak -altını çizerek söylüyorum, yaptıkları, yasanın çıkmasını da beklemeden kurdukları- dezenformasyon merkezini oluşturmanın kolaylığı ve basın kartları ve basın dünyasıyla ilgili bütün basın kuruluşlarını, kamu ve meslek kuruluşlarını baskı ve gölgelemeye yönelik bir hazırlığın devamı olarak getirilmiş, Komisyonunda tartışılmış, Komisyonunda Meclise indirilmesi geciktirilmiş ama bir anda yeniden yine -talimatla demek istemiyorum, dilim varmıyor ama- Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesi ve Komisyonun iradesi de olmaksızın yeniden gündeme getirilmiş bir durumdur. Şimdi, bunları söylemek zorunda değildim, Sayın Başkan dezenformasyon yasasıyla ilgili değerlendirmeler yapınca bu değerlendirmeleri yapmak istedim.

Esasen görevimiz, gerçekten dünyada büyük bir yarış var, devletler arası yarış var, devletleri kontrol etmeye yönelik, devlet içi ve doğrudan bir devletin bir devlete yönelik olarak siber güçleri, dijital güçleri kullanabildiği unsurlar var; tüm bunları görebilmek sadece Dijital Mecralar Komisyonunun işi değil ama bunun tehdit ve unsurlarını, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yapacağı hazırlıkları, yasal hazırlıkları, sınırlamaları yapma görevi Dijital Mecralar Komisyonumuzun. Çalışmalar aslında şöyle yapılıyor, öyle başarılı olabiliyor: Birlik varsa, ortaklık varsa bu büyütülebilir yani Dijital Mecralar Komisyonuna da düşen görev olabildiğince birleşilebilen, ortaklaştırılabilen; ülkenin, toplumun, gençliğin, kadının, kimsesizinden tutun Türkiye'nin geleceğinin korunmasına yönelik ortaklaşılabilen ortaklaşılabilen noktaları öne çıkarmak ve buralardan yol almak. İşimiz çok. Yine ifade etmek isterim ki Dijital Mecralar Komisyonunu, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki diğer komisyonlarla da eşleşerek, bazen ortak çalışmalar gerçekleştirerek, bazen çalışma alanlarıyla ilgili ortak çalışmalar olamıyorsa mutlaka istişareler gerçekleştirerek birçok noktada ortak çalışma yapmak durumunda.

Başarılar diliyorum.

Dijital faşizm, dijital demokrasi; bunlar yeni yeni üzerinde çalışmamız gereken unsurlar. Bir iki şey de kavramlarla ilgili ifade etmek isterim: Dijital demokrasiden korkmamamız lazım. Biz geliştirmezsek demokrasinin gelişimi önünde dijital mecra kocaman bir dağ olur. Diğer taraftan da yine bir kavramsal ifade olarak söylüyorum, çok kullanılıyor ama ben de kendi görüşümü ifade etmek istiyorum ki: Aslında “partilerüstü” denilmek istendi diye düşünüyorum, hiçbir şeyi siyasetüstü değildir, hiçbir şey siyasetüstü değildir. Ülke olarak ülke siyaseti, devlet olarak devlet siyaseti; bu kavramlarla daha doğru değerlendirmeler yapılacağını düşünüyorum. “Siyasetüstü” diye bir kavramın da özellikle bir milletvekili, siyasi bir yapı, devlet bir siyasi yapı; bunun tarafından kullanılmasının en azından bana uygun olmadığını ifade etmek istiyorum. Çok konuşuluyor, her yerde söyleniyor. Aslında aynı şeyi kastediyoruz ama siyasetüstü değil, tam siyaset yapıyoruz; belki “partilerüstü” olabilir.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN - Yüksel Bey'in söylediklerinden pek çok cevap hakkı doğdu, ben onu sona saklıyorum.

Şimdi Levent Bey'e söz vereceğim.

Buyurun Levent Bey.

LEVENT UYSAL (Mersin) - Öncelikle merhabalar, hayırlı günler dilerim.

Ben yeni katıldım hem Meclise hem aranızda. 1993 yılında Türkiye'nin ilk ISP'sini kurarken görev almıştım ve oradan buraya kadar da çok yakın çalışıyorum hem internet mecrasıyla hem internetteki gelişmelerle. Bunun için de belki bir faydası olur diye küçük bir not yazma, sizlere bir küçük sunum yapma ihtiyacı duydum. Öncelikle okuyup değer verdiğiniz için çok teşekkür ederim. Burada basit basit şeyler yazmaya çalıştım ama bunlar birlikte geliştirmemiz gereken ve gerçekten,

biraz evvel sayın vekilimin de söylediği gibi, bazen gücümüze güç katacak, bazen de maalesef negatif anlamda kullanıldığında da hem geleceğimizi hem diğer yapıları etkileyecek yapılardır. Onun için pozitif diyaloglarla bu sektörün dizayn edilmesi, destek verilmesi, gelişimiyle ilgili hep birlikte... Hem içerikçilerle hem de bu işte ticari anlamda marketle doğru orantıda doğru diyaloglar kurarak geliştirme hedefindeyim Levent Uysal olarak ve hep birlikte burada sektöre destek vererek, doğruları doğru anlatmalarını ve bizlerden nasıl beklentiler içerisinde olduklarını istişareler yaparak... Birlikte diyalog kurmayı isterim efendim. Biz her konuda sizlerin ve Meclisteki bütün diğer arkadaşlarımızın istekleri doğrultusunda da bir çalışma takımımız var. Aynı zamanda bir vakıf ve bir üniversite kurucusu olduğum için biz her konuda destek vermeye ve gelişime açığız.

Çok teşekkür ederim, hayırlı günler dilerim. İnşallah her şey hayırlı olur efendim.

Sağ olun Sayın Başkanım.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Sağ olun.

Şimdi sözü Ahmet Büyükgümüş Başkanımıza veriyorum.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyelerimiz; hakikaten çok güzel bir dönemi hep birlikte başlattık. Değerli Başkanımıza geçtiğimiz dönem yaptığımız çalışmalara olan atfi, özetleyici konuşması için teşekkür ediyorum.

Tabii, bu dijital mecralar yeni kamusalılıklar oluşturma iddiasıyla yola çıktı. Mesela, bir siyaset bilimci olarak bütün siyasal mücadele tarihini özetle dersiniz bulacağım muhtemel cümlelerden, çıkarımlardan biri kamusal alanda var olma mücadelesi ve bu var olmanın biçimleridir. Dolayısıyla bizim binlerce yıldır siyaset yaparken ürettiğimiz ne kadar kavram, ne kadar tavır, ne kadar söylem varsa bunları bu mecralarda, dijital alanda bazen kopyaladılar yani güvenliği konuşurken biz dijital alanda güvenliği konuşmaya başladık; bazen yeni meydan okumalar ortaya çıkarttılar, mesela anonimlik gibi; bunlarla biz mücadele etmeye devam ediyoruz.

İşin teknik bir tarafı var yani arkasında bir kod var, algoritma var, bu algoritmaya ve koda dayalı çalışan devasa yapılar bunlar ama bir taraftan da orada var oluyoruz ve bu mecralar, bir kamusalılık iddiasıyla kendilerini sunuyorlar. Bu kamusalılık içerisinde de biz nasıl davranmamız gerektiğini, aynı trafikte nasıl davranmamız gerektiğini olduğu gibi düzenlemeye dair, bunun hukukuna dair tartışıyoruz. Sadece ülkemizi değil, dünyadaki tüm parlamentoların en önemli gündemleri bu konular oluyor. Güvenlik konusunda nasıl farklı düşünüyorsak, özgürlük kavramına nasıl farklı bakıyorsak -o yüzden farklı siyasi partiler olarak buradayız- bunun doğasına dair de dolayısıyla farklı düşünüyoruz, farklı yaklaşımlarımız oluyor. Ama bu yeni kamusal alanlara dair çok sayıda da farklı gelişme oluyor. Başkanımız ifade etti, örneğin, bu şirketlerin tamamının dünyadaki en önemli yetkililerini geçen dönem ağırladık, bunlarla konuştuk. Zaman zaman bütün partiler olarak da burada ortak beyan ettiğimiz çok girişimler oldu; burada ortak politikaları, bu şirketlere karşı eleştirilerimizi ortak şekilde yönelttik. Örneğin, Whatsapp'ın ortaya koyduğu yeni veri güvenliği politikası, bu Komisyonun iradesi ve bu Komisyonun devletin çeşitli birimlerini harekete geçirici faaliyetleri sayesinde tıpkı Avrupa Birliği üyesi ülkelerde, tıpkı Amerika Birleşik Devletlerinde olduğu gibi ülkemizde de uygulanmadı. Bunlar da bu Komisyonun geçmiş dönemde ortaklaşa ortaya koyduğu başarılar oldu. Ama aynı zamanda bu dönemde şunu da gördük: Bu kamusalılık iddiasıyla ortaya çıkan dijital mecralar alınıp satılabiliyormuş yani bunlar da şirketlermiş, öyle bize sundukları gibi çok nötr ortamlar da değillermiş. Algoritmalarla, ortaya konan kodlarla ülke siyasetlerine müdahaleleri zaten tartışma konusuydu ama bir politik aktörü istedikleri zaman susturabiliyorlar, bir başka politik aktörün paylaşımlarını da istedikleri zaman... Her türlü kod ve algoritmanın dışında, bu alanda, bu kamusalılıkta mücadele eden, var olma biçimi

geliştirmeye çalışan aktörlerin dışında, bizzat o evreni oluşturanlar tarafından belirlendiğini de, yine, geçmiş birkaç yıl içerisindeki uygulamalarda hem Batı ülkelerinde yani çok gelişmiş olarak addettiğimiz, demokratik süreçlere sahip varsaydığımız ülkelerde dahi bunu gördük.

Tabii “dijital mecralar” diyoruz. Bu, sadece sosyal medyadan ibaret değil, eminim buradakilerin de birçoğunun evinde akıllı süpürgeler var, bu süpürgeler dahi bugün veri toplayan akıllı cihazlar. Otomotiv sektörü dev bir dönüşüm içerisinde. Artık, kullandığımız arabalar sadece yakıt bakımından değişmiyor, içerisinde bizi sunduğu hizmet bakımından da büyük bir dönüşüm içinde ve bunlar veri toplamaya, bu verileri analiz etmeye ve bu verilerden bir başka hizmet üretmeye devam edecek.

Yine, insanlığın en önemli tartışma gündemlerinden biri, binlerce yıldır tartıştığımız bir konu, bununla ilgili onlarca da örnek verilebilir ama zamanımız kısıtlı elbette. Bilimin gelişmesi için ya da bilimsel bilginin gelişimiyle ilgili tarihselliğe baktığımızda, bazen bizim çok kabul etmediğimiz, tahkir ettiğimiz, acıdığımız yahut kabul etmediğimiz gelişmelerin olduğunu görüyoruz. Örneğin, anatomi bilimini buradan sonra incelesek “Anatomi bilimi ne zaman gelişmiş?” “İkinci Dünya Savaşı’yla da yaşananlar arasında ne ilgisi varmış?” Aynı durum bu dijital mecraların gelişimiyle de ilgili, söz konusu.

Şimdi, yapay zekâ büyük bir kolaylık getiriyor bütün iş kollarında ama anonim bir bilgiyi işliyor, bizim bütün dijital ayak izlerimizi analiz ederek bu makine öğrenmesini gerçekleştiriyor ve onun üzerine bir şeyler kurguluyor. Öyleyse bu yeni kamusalılık içerisinde tartışmamız gereken bir konu da anonimlik. Yani hangi bilgi ne zaman anonim hâle gelecek, bunun işlenip üzerinden bir gelir elde edilmesi ne anlama geliyor ve buradan da dev bir ekonomi politik durum ortaya çıkıyor ki bu dijital mecralar artık tamamen kendi kendilerine yeten bir sistem kurmaya çok yaklaştılar. “Metaverse” biraz bunu anlatıyor, kripto paralar biraz bunu anlatıyor, anlattıkları başka birçok şeyin dışında bu dijital alanı kendi kendine yeten, bu yeni kamusalılığı kendi kendine yeten ve içinde tutarlı hâle getirmeye çalışan bir sistematiikten bahsediyoruz. Elbette buna karşı siyasetin söylemesi yahut o alanda yeni oluşan güç çatışmalarına dair bizim söylememiz gereken, siyasi mücadele vermemiz gereken noktalar olacak.

Tabii, bizim burada en sıcak anlamda tartıştığımız, dezenformasyonla mücadele. Bunu aşır başka boyutlara geçemedik, toplumsal olarak da en yakıcı problem bu, biz siyasetçiler arasında da yaşadığımız en önemli konu bu. Ama dediğim gibi gerçek hayatta ne varsa dijitalde bunun benzeri bir mücadele yaşandığı, kavramlara, olaylara bakışımızı da buna göre şekillendirdiği için ben aşağı yukarı bütün partilerin bu konudaki metinlerini, politika belgelerini okumuş biri olarak şunu söyleyebilirim: Soyut düşündüğümüzde aslında az çok ne yapmamız gerektiğini biliyoruz ama o siyasetin yoğun gündemi ama o siyasetteki anlık çatışmalarımız o soyutta ürettiğimiz doğru, adaletli neyse ona ulaşmamıza da engel oluyor. Bu manada her birimizin biraz kendi içinden geldiği mahalleyle konuşarak, kendi içinden geldiği siyasi parti içerisinde de bu konuları dile getirerek bir ortak mücadele üretmemiz lazım. Başkanımızın “partilerüstü” söylemini de ben bu çerçevede değerlendirdim ve çok değerli buluyorum.

Tabii, bu Komisyonun sınırlarının dışında ama her birimiz daha fazla kendi mahallemizde bir baskı ve siyasal söylem baskısı altındayız. Dijital mecralara bunun yansıması, linç vesaire sadece bunun o alandaki görüntüleri. Yani esasında bu alandaki dinamikler, bu alanın varlığı bunu oluşturmuyor; bizim hepimizin bir araya gelip siyasi kültürü ülkemizde getirdiğimiz nokta buna neden oluyor. “Niye?” dersanız, bu mecralar yokken hatta yüzlerce yıl önce de insanlar siyasi lince uğradılar, politik aktörler makamlarını kaybettiler, varoluşlarından oldular. Bütün insanlık tarihini değiştiren en önemli olaylardan biri Fransız İhtilali, 1793’te. “Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler.” Yüzlerce tarihsel çalışma yapıldı, bunun söylendiğine dair bir şey bulunamadı ama tüm insanlığın gelişimini etkiledi, büyük bir politik linç gelişti ve hanımefendi idam edildi. Dolayısıyla aslında bunları konuşurken her zaman gerçek hayatta yaptıklarımızın, oluşturduğumuz kültürün oraya nasıl yansıdığını asla ve asla unutmamalıyız.

Burada çok değerli yorumlar yapıldı, veri güvenliğiyle alakalı mutlaka önümüzdeki dönemde çalışmalıyız. “Dark web” gerçekten, yine, gerçek yaşamda nasıl merdiven altı diye tabir ettiğimiz bir şey varsa, nasıl illegalite varsa internetin o kötü, çirkin yüzünü oluşturuyor; buna dair de birlikte çalışmamız gerekiyor. PKK terör örgütü burayı eleman devşirmek için kullanıyor, burayı uyuşturucu ticareti yapmak için kullanıyor ve sonuçta orada yapılan bütün faaliyetler gerçek hayatta da toplumsal düzeni bozucu, bu ülkenin kardeşliğini dinamitleyen bir duruma dönüşüyor. O yüzden, bunu asla unutmadan, gerçek hayatta var olanların, o politik kültürün buna yansımaları asla unutmadan bir politik tutum geliştirmemiz gerekiyor.

Tabii, bu geçirdiğimiz seçim süreci de hepimize daha fazla ders verdi bu konuda. Açıkçası seçim çalışmaları yoğunluğundan belki atlamış olabiliriz, Sayın Kılıçdaroğlu’nun bir çıkışı oldu ve özellikle kendisiyle ilgili “fake” bir videonun üretileceğini ve kendisini sevenlerin bu manada uyardığına şahitlik ettik. Bu, aslında demokratik kültürümüz bakımından çok kötü bir durumdu. Bir siyasetçi düşünün, bir cumhurbaşkanı adayı düşünün; sonra bu yaşanmadı.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Sonra Cumhurbaşkanı “Montaj da olsa...” dedi ya yani bu tartışmalara girersek işte konuyu boğarız.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Yo, yo, boğmayacağım.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Yani ben demiş olmuyorum, sadece böyle bir şey yaşandı, onu bilin. Sayın Cumhurbaşkanı “Montaj video olsa ne olacak?” dedi.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Ben tamamlayayım, sonra siz sözün...

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Bu tartışmalara girmeyelim istiyoruz.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Yo, yo, girmeyelim buna.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Girersek çıkamayız.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Yo, girelim, ben girmekten yana değilim.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Sorun yok.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Eyvallah.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – İşimiz o, dışarıda ama burada olmaz.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Devam edeyim mi?

Müsaadeniz var mı Başkanım?

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Devam edin.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Ve bu, aslında karşılaştığımız tüm bu zorlukların da önemli bir göstergesi; bir siyasetçi, bir toplumsal iddia sahibi yahut toplumun önüne çıkıp söz söyleyecek kimse kendisini böyle bir süreçte hissetmemeli. Ve arkasından, bu zorluğu bizimle paylaşırken Sayın Kılıçdaroğlu “17-25 Aralık sürecinde de Sayın Erdoğan için benzeri yapılmıştı.” diyerek aslında tarihimize, siyasi tarihimiz -bu konuştuğumuz konular zira işte, orada aşağı yukarı düşündüğünüzde 2013, 2014 Türkiye’nin bu konuları en fazla konuşmaya başladığı bir dönem- ve tarihi bir tespitte bulunmuş oldu tüm ülke açısından. Dolayısıyla burada ben şuraya varacağım: Bir siyasetçi kendisiyle ilgili böyle bir sorun gördü, bununla ilgili üzerinde bir baskı hissetti ve bunu kamuoyuyla paylaştı; arkasından, karşıındaki adaya zamanında bu linçin yapıldığını ve bunun yanlış olduğunu kamuoyuna söyledi, bir tespitte bulundu. Bunun dışındaki tüm politik tutumları, yaşananları ben bir tarafa koyuyorum. Demek ki bu manada beyaz bir sayfa açma, artık bunu bir araç olarak kullanmama yönünde iki şey duymuş olduk. Öyleyse gelin -bu, 2018 sonrasında da 2023 seçimlerini geride bıraktık- bunu bir milat olarak kabul edelim; konulara bakarken, bu konuları ele alırken, yaklaşırken hepimiz biraz kendimizi zorlayarak

gerçek, fiziki dünyada ürettiğimiz ön yargıları, fiziki dünyada ürettiğimiz siyasal pozisyonları biraz esneterek dijital alandaki yapacağımız konuşmaları, tartışmaları değerlendirelim, ele alalım. Yoksa kendi başımıza bir şey geldiğinde, kendi haklılığımızı ifade etmek için geçmişe bu denli dönüp bir muhasebe yahut işte, oralarda kaybettiğimiz bir şeyleri ararız. Belki beş yıl, on yıl buralarda biz ülke olarak kaybettik ama bu elli yıl, yüz yıl, iki yüz yıl olmasın; bugünden vereceğimiz kararlar, bugünden ortaya koyacağımız siyasi irade bunlara zemin hazırlayacak. Ve bilgiye yaklaşımımız, bilgi meselesine nasıl baktığımız da çok ama çok değerli. Bununla ilgili iki uç var: Biliyorsunuz, “1984” romanı ve “Fahrenheit 451” âdeta ütopya edebiyatında iki farklı dünyayı temsil ediyor. Bilgiyi yok etmek yahut çok bilginin olması bazen aynı şeye de hizmet edebiliyor. Biz bu yeni kamusalılığı düzenlerken, bu yeni kamusalılığı konuşurken, bu yeni kamusalılıkta mücadele verirken biraz daha kalıplaşmış ön yargılarımızı, siyasal pozisyonlarımızı esneterek ve daha geniş bir tarihsel gelecek perspektifiyle bu konuları ele alarak bakacağımız hayırlı bir dönem diliyorum.

Hepimize hayırlı olsun.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, çok teşekkür ederim Ahmet Vekilim.

Bu yeni kamusalılık meselesi çok önemli bir tartışma. Zaten, dijital ağların ortaya çıkması, konvansiyonel medyanın ve yaygın iletişim kanallarının eşitlikçi, halkçı, demokratik olmaması ve kendini ifade etme biçimi olarak dijital ağların çıkması aslında çok büyük bir fırsat eşitliği, çok büyük bir kendini ifade etme imkânı sağlıyordu, yeni agoralar meydana çıkıyordu fakat geldiğimiz noktada bu niteliğinin yani yapıcı, pozitif etkisinin öte yana itilip bunun bir algı operasyonları, yapay zekâ ve “deepfake” üstünden doğrudan bir dezenformasyona dönüşmüş olması; veri mahremiyetinin, en temel hak ve hürriyetlerin istismar edilmesi dijital ağların yapıcı etkisinden daha çok yıkıcı etkisinin ortaya çıkmasına yol açtı. Yani hep konuşuyoruz işte, Cambridge Analytica’da ortaya çıkan gerçekler yani bu hakikatleri asla unutmamak lazım, daha çok konuşacağız.

Şimdi, Hasan Vekilime vereceğim sözü.

Buyurun.

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; ben de yeni bir milletvekili ve bu Komisyonun yeni bir üyesiyim. Öncelikle, Dijital Mecralar Komisyonunun bence en önemli komisyonlardan biri olduğu kanaatindeyim çünkü dünyanın nasıl bir dijital dönüşüm içerisinde olduğunu bundan önceki on yılımıza bakıp bugünkü on yılımızı değerlendirdiğimizde değişimin büyük bir logaritmik değişim olduğunu ve 2030 yılında da bu değişimin büyük bir kırılım yani tüm sektörleri etkileyen, tüm yaşamı etkileyen yeni bir dünya olduğunu ve yeni bir dünya yaratıldığını konuşuyoruz zaten. Bu dünyanın içerisinde bu dünyayı kullanmayla ilgili daha çok bugün konuştuğumuz noktalar. Bu dünyayı kullanırken ortak verinin, ortak paylaşımın, bunun yanında da kişisel verilerin korunmasıyla ilgili konuların etkileşimi üzerine genelde konuşmalar oldu. Tabii, burada siz Değerli Başkanımızın bir önceki komisyon döneminde ortak akıl ve ortak yönetim ve herkesin düşüncesine duyduğunuz saygıyla ilgili değerli milletvekilimin söylediklerinin gerçekleşmesi de bizim için en önemli ve en çok değer verdiğimiz konulardan biri. Sonuçta, dijital dönüşümün içerisinde, dünyanın dijital dönüşümü içerisinde Türkiye’nin dijital dönüşümünün hangi noktada ve nerede olacağı bence en önemli konu. Bugün dünyanın yarattığı, bizim ülkelerimizin yaratmadığı, dünyanın yarattığı dijital dünyayı kullanırken bu kuralları ve bu konuları nasıl koyabileceğimizi konuşmaktayız. Bunun yanına Türkiye’nin dijital dönüşümüyle ilgili, Türkiye’nin bu dijital dünyada nasıl bir inşa ve neresinde olacağını ve bizim şirketlerimizin de bizim ülkemizin de bu dijital dünyayı yaratan parçalardan birisi olmasını konuşmamız gerektiğini daha fazla önemseyenlerden biriyim. Bir bilgisayar mühendisi olarak bunu söylüyorum.

Türkiye’de özellikle son on yılda ciddi bir beyin göçü olduğu aşikâr. Özellikle nitelikli çocuklarımızın özellikle ucuz emek ve ucuz istihdamla birlikte Türkiye’de kalma hayallerinin ve Türkiye’de olma hayallerinin gittikçe azaldığı, 2021 verilerine göre 287 bin kişinin ülkeden göç ettiği ve bunların büyük bir çoğunluğunun eğitilmiş, genç, 20-29 yaş arası bizim çocuklarımız olduğunu ve bu çocukların da bizim doğdukları günden hayata, iş hayatına atıldıkları güne kadar en çok emek verdiğimiz, en çok katkı koyduğumuz, en değerli varlıklarımız ve gençlerimiz olduğunu hatırlatmak istiyorum.

Bu, Dijital Mecralar Komisyonu olarak ortaya çıkartacağımız dijital eylem planıyla ya da yaratacağımız çalışmalarla bu gençlerimizin dijital dünya ekonomisiyle birlikte Türkiye’de kalmaları ve bunları burada tutacak devlet-özel sektör iş birliğiyle iş gücü olarak kullanabileceğimiz meslek ve meslek dallarının da geliştirilmesi ve bunun Millî Eğitim Bakanlığıyla etkileşimli olarak geliştirilmesi gerektiğini düşünenlerdenim.

Dezenformasyon konusu: “Deepfake” hepimizin bildiği bir gerçek ve “deepfake”i herkesin kullandığı da bunun kullanabilme ihtimali de bir gerçek. Bugün dijital medyanın dışında, mevcut medyanın durumu da ortada. Yani dolayısıyla kişisel hakların özgürlüğü, demokrasi ve bunların kullanımıyla ilgili endişelerin bugün ülkemizde olması da bence hiç şaşırtıcı olmamalı. Bunlar hepimizin yaşadığı gerçekler.

2025 yılında 3,7 trilyon dolarlık bir dijital dünya ekonomisinin içerisinde bizim ülkemizin aldığı pay on binde 8,5. 2030 yılında dünyanın etrafında 50 bin uydunun LEO teknolojisiyle olacağı tahmin ediliyor. 2025’te yaklaşık 27 milyar cihazın on-line olarak bu dünyada var olacağı ve dolayısıyla ülkemizin bir an evvel 5G teknolojisini hayata geçirmesi, fiber optik ağları yeniden gündemimizde tutmamız, ChatGPT gibi yapay zekâ teknolojileriyle mesleklerin, şu andaki mevcut mesleklerin yüzde 19’unun yapay zekâdan etkileneceği ve bu meslek sahiplerinin yüzde 50’sinin işsiz kalma ihtimalinin olduğu bir dijital dünyayla 2030 yılında karşılaşacağımızı ve buna karşılık da bizlerin Türkiye Büyük Millet Meclisi mensubu olarak, bu ülkenin temsilcileri olarak ülkemiz ve gençlerimizi buna hazırlamakla ilgili bir dijital eylem planı hazırlayacak bir alt komisyon oluşturmamız gerektiğini düşünüyorum Sayın Başkan.

Dijital eylem planı içerisinde de özellikle -arkadaşlarımız da bahsetti- otomotiv ve mobilite, üretim, enerji, sağlık, tarım, hizmet sektörümüz, medya ve eğlence, finans, doğal afet ve bunun için de bilgi teknolojileri konusunda ciddi bir etkileşim, bu meslekler ve bu sanayilerde ciddi bir etkileşim olacak. Bunun için de Türkiye’nin gerçekten dijital teknolojiyi geliştirme ve dijital teknolojiyi kendi ülkemizde üretmeyle ilgili ciddi bir fon hatta gerekiyorsa bu konuda Ziraat Bankası gibi, Halk Bankası gibi bir dijital teknoloji geliştirme bankası oluşturması gerektiğini düşünenlerdeniz.

Aynı zamanda da dijital dönüşümün KOBİ’ler ve ülkemiz nezdinde de tam olarak gerçekleştirilemediği dijital dönüşümü desteklemek amacıyla da yeniden bir fon oluşturmak ve ülkemizin dijital teknolojiyi kullanarak ciddi anlamda maliyet artışlarında, maliyetlerini düzenleme, optimizasyon ve kendi şirketlerimizi dijitalleştirerek dünyayla rekabet etme gücünü yaratmak gerektiğini düşünüyorum. Kişisel verilerin korunması ve dezenformasyonunu konuşurken -vekilimiz söyledi- aslında yapay zekâ ve yapay zekâ teknolojilerini geliştirebilmek için de hangi verilerin ortak ve anonim olacağını belirlemek ve bu kuralları da gündemimize almamız önemli. Dünyanın döndüğü ve baktığı yönün değiştirilebilecek bir konu olduğunu çok düşünenlerden değilim. O yöne ve o doğrultuya ülkemizin çıkarları, ülkemizin kendi spesifik gereksinimleri doğrultusunda o dünyaya doğru hareket etmemiz ve bizim de buna hazırlıklı olmamız gerektiğini düşünüyorum.

Ülkemizdeki şirketlerin yapısına bakıldığında maalesef dünyanın büyük ülkelerinin, büyük şirketlerinin dijital dünya şirketleri dijital dünyayı inşa eden şirketler olduğunu görünce bizim ülkemizin ilk 500'üne bakıldığında bu şirketlerin çok az olduğunu dolayısıyla bu şirketleri yaratabilmek için yüksek teknoloji temelli kümeleşme ve onları bir araya getirme konusunda devletin rolü ve desteği olması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda da bir alt çalışma yapılabilir. Özellikle, bu dijital dünya ve dijital mesleklere bakarak -bugün az önce bahsettiğim- özellikle nitelikli insanlarımızın ülkemizden göçünü engellemek için, bu meslek kolları ve bu meslek kollarının Türkiye'de var olması için dünya şirketleriyle de gerekiyorsa onlara da burada çalışma avantajları sağlayarak bu mesleklerin Türkiye'de oluşumu, bu meslekler için insan kaynağı yetiştirme konusunda da Millî Eğitim Bakanlığıyla mevcut üniversitelerimiz üzerinde bu bölümlerin, bu fakültelerin açılması konusunda da bir eylem ve öneri bizim Mecralar Komisyonumuzun sunması gerektiğini düşünüyorum. Yine, dijital dönüşüm konusunda organize sanayi bölgeleri ve yüksek teknoloji organize sanayi bölgelerinin geliştirilmesi, mevcut organize sanayi bölgeleriyle de dijital dönüşüm projelerinin altyapılarının çalışmasıyla ilgili Sanayi Bakanlığımıza veya Dijital Dönüşüm Ofisine yön verecek çalışmalar yapılabilir diyorum. Bunun yanında, dünyada 5G fiber optik altyapılarını söyledim ama tarım, akıllı şehirler, dijitalleşen dünya dediğimizde yüksek bantta ama düşük enerji kullanan LoRa Network gibi yeni networklerin oluşumu konusunda da bir çalışma yapılması gerekiyor. Bunlar, bireysel firmalar tarafından Türkiye'de ufak ufak yapılmaya çalışılıyor ama dediğim gibi "nesnelerin interneti" dediğimiz yani tüm cihazların veya hayatımızın içindeki olan unsurların; ev aletlerimizin, sayaçlarımızın, şehirlerimizin sürekli iletişim hâlinde olacağı farklı bir network altyapılarını da incelememiz, bu konunun uzmanlarıyla bir araya gelip bu konuda da bir dijital dönüşüm eylem planımızın içine bir adım eklememiz gerektiğini düşünüyorum.

Ben, Komisyonun öncelikle bu dönem başarılı işler yapması temennisiyle elimizden geldiğince katkı koyacağımızı ve ülkemizin dijital dönüşümünün bence en önemli konuların başında geldiğini bir kez daha ifade ederek tekrar hayırlı olsun diliyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, Vekilimize çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sözü, Lutfiye Selva Çam Başkanımıza vereceğim. Kendisi Komisyonumuza yeni geldi, hayırlı olsun. Çok teşekkür ederiz.

Herhalde şu gerçeği de unutmamak gerekiyor: Dijital ağlar, "deepfake", yapay zekâ, dijital demokrasi bunlar çok çok önemli fakat son tahlilde bütün her şeyin öznesi olduğu gibi dijitalin de öznesi insan. Ve siyasal iletişim teorileri bakımından da bu dijital ağların yeni bir kamusallık inşa ettiği dile getirildi ama özellikle Türkiye'de -bunu bir şey için söylemiyorum, hepimize nasihat olması bakımından yani- en sahici şey, bir paylaşılan video tabii ki çok önemli ama bir insana dokunmak -ben bir depremzede olarak söylüyorum- o insanın sıcaklığını hissetmek dijital ağlarda yapılan binlerce faaliyetten çok daha değerli, sahici. Bu gerçeği seçim döneminde de bir kez daha gördük. Bizler de milletvekilleri olarak... Tabii ki bu yadsınamaz bir gerçeklik ama dünya nereye giderse gitsin, "deepfake", yapay zekâ, nereye giderse gitsin eskilerin tabiriyle "ruberu" yani yüz yüze ya da "face to face" iletişimin çok daha önemli olduğunu da belki kayıtlara geçmesi bakımından arz etmek isterim.

Şimdi sözü Lutfiye Selva Çam Başkanımıza verdim.

Buyurun.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Sayın Başkanım, ben de çok teşekkür ediyorum, özellikle girişteki böyle bizim için, yeni gelenler için özetiniz de ayrıca değerliydi, çok çok sağ olun.

Tabii, arkadaşlarımızı dinlediğimiz zaman herkesin çok derinlemesine bu konularla ilgili görüşleri, düşünceleri var. Ben birbirimizden de bu Komisyonda çok faydalanacağımızı düşünüyorum ve Hasan Bey'in kaldığı yerden devam etmek istiyorum. Gerçekten bu anlamda bu Komisyona ben de çok önem atfediyorum, özellikle de burada bulunmak istedim bu dönem içerisinde ve çok güzel işlere imza atacağına dair de böyle bir pozitif bir iç âleminde bir düşüncem var.

Tabii, dijital artık yeni yüzyılın kilit kelimesi hâline geldi ve her başlık baktığımızda kavramsal olarak da pek çok başlığı da içinde barındırıyor. Şu ana kadar söylediklerimizin içerisinde belki yirminin üzerinde dijitali önüne koyduğumuz bir kavramsal var; dijital sağlıktan tutun dijital ticarete, işte, dijital ebeveynlik, dijital gençlik, az önce sizin ifade ettiğiniz şekilde işte, dijital zorbalık, bunu da çok önemsiyorum son dönemlerin en güncel konusu olduğu için. Bir de dijitali çok anlamadan çok geniş kitlelere ulaşan ama bilgi anlamında da derinleşilmemiş bir dijitalden bahsediyoruz çünkü bu işe kafa yoran bir kesim olduğu gibi kafa yormadan, gördüğünü alan ve güncel hayatta da bunu kullanan bir gerçeklikle karşı karşıyayız. 90'lı yıllara baktığımızda -o dönemleri yaşayan bir genç olarak söyleyeyim- aslında soyut bir kavramken 2000'li yıllarda yaptığımız işte, o chatlerle yurt dışındakilerin özellikleri kullandıkları "WeChat"ler ve sanal komşuluklarla birlikte aslında bir bilgisayarın başında dünyaya hâkim olabilecek, her türlü bilgiye hâkim olabilecek bir noktadan bugün geldiğimiz nokta aslında pandeminin de hızıyla birlikte çok daha genişlemiş oldu. Bu anlamda Dijital Mecralar Komisyonumuza büyük bir iş düştüğünü düşünüyorum. Az önce Hasan Bey'in bahsettiği hani bu bölümlerin açılması... Ben bunun bir ileri aşamasının da aslında Komisyonumuzun yüksek lisans ve doktora yapma noktasında da akademisyenleri teşvik etmesi gerektiğini düşünüyorum bu konudaki hem dünya boyutu hem Türkiye'deki durumu hakkında.

Tabii, rakamlar çok önemli, rakamlarla gidiyoruz ve bu noktada da, dijital kalkınma noktasında ülkemizin de bir planının, programının olması gerektiğini düşünüyorum. Buradaki, dünyadaki bu payın ne kadarını biz almak istiyoruz, Türkiye'nin bu anlamda kendini konumlandığı nokta ne olacak, bence Komisyonumuzun da bu anlamda bir katkısının olacağını düşünüyorum.

Dijital öfkenin yoğunlaştığı, bu işin sosyolojisinin derinlemesine incelenmesi gerektiği, dijitalin de bir psikolojisinin olduğunu bildiğimiz bugünlerde, bu konulara da kafa yormamız gerekiyor.

Ayrıca, dijital oyunlar... Bu bir sektör ve bu sektörle de ilgili belki de pozitif noktalarını da ortaya çıkarabilecek şekilde dijital oyunlara da kafa yorulması gerekiyor. Bu konuda bu mecranın sahibi olan bir kişinin söylediği "Veriye sahip olan güce sahip olur." Sahip olunan bu verinin nasıl kullanılacağı noktasında da Dijital Mecralar Komisyonumuza ciddi bir iş düşüyor ve "dark web" denildi; bu, hepimizin, dünyanın bir gerçeği, bu konuda da bizim yapacağımız çalışmalar olduğunu düşünüyorum ama en öncelikli -az önce siz bahsettiniz- dijital medya okuryazarlığı, dijital bağımlılık. Tabii ki bunlar bir gerçeklik ama bu noktada bence mecranın, bu Komisyonumuzun hep bu işin nasıl yapılacağı noktasında gençlere, çocuklara daha çok küçük yaşlarda, artık 3 yaşındaki, 2 yaşındaki çocukların elinde telefonların olduğu, akıllı telefonlarla her yere ulaşabildiği, "YouTube"ları açabildiği bir noktada, kullanım noktasında hem ebeveynlerin hem çocukların da ciddi manada bu konularda bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdilik bu kadar Sayın Başkanım. Geçen hafta da söylemiştim, komisyonlar gerçekten beni çok heyecanlandırıyor. İnşallah güzel işlere de imza atacağımıza dair bir fikrimi de beyan ederek konuşmamı sonlandırıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – İnşallah.

Çok teşekkür ederiz Başkanım, çok sağ olun. Gerçekten çok önemli katkılar yani Komisyonumuzun önemi konusunda çok değerli yorumlar yapıyor. Tabii, ben Türkiye Cumhuriyeti’nin tecrübeli vatandaşı olarak herkes çok değerlidir, bütün komisyonlar çok değerlidir diyorum ama Komisyonumuzun da gerçekten bir farkındalık yarattığını ve bu konuda çok önemli bir misyon yüklendiğini de ifade etmem lazım.

Şimdi sözü Burcu Hanım’a vereceğim ama Burak Bey’in bir söz talebi var.

Burak Vekilim de DEVA Partisinin milletvekili.

Söz sizin, buyurun.

BURAK DALGIN (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum.

Ben hepinizi saygıyla selamlıyorum, Sayın Başkanımızı ve Komisyon üyelerimizi.

Ben Komisyonun bir üyesi değilim ama Komisyonun önemi itibarıyla iştirak etmek istedim.

Ben Balıkesir Milletvekiliyim; DEVA Partisinin de Sanayi, Girişimcilik ve Dijital Dönüşüm Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısıyım. Yani hem profesyonel hayatta hem siyasi hayatta takip ettiğimiz ilgilendiğimiz konular. Komisyonun önemi itibarıyla da hem gelmek, sizlere bir “merhaba” demek istedim hem de bundan sonraki çalışmalarda mümkün olduğunca gelip katkı vermek, dinlemek isterim.

Şimdi, aslında çok güzel konuşmalar yapıldı. Belki bir adım geri gidecek olursak şöyle bir tablo görüyoruz değil mi: Dünyada hep ne oluyor? Önce bir teknoloji değişiyor, ondan sonra toplumsal hayat ve ekonomik hayat değişiyor, ondan sonra siyaset ve hukuk da arkadan gelip bunları toparlamaya çalışıyor. Bu, Sanayi Devrimi’nde de böyle değil mi, demir yolu veya telgraf ortaya çıkıyor, ekonomi değişiyor, toplum değişiyor, şehirleşme başlıyor; arkadan siyasi hayat değişiyor, hukuki hayat değişiyor. Şimdi, biz bunu aynı şekilde yaşıyoruz ama çok daha kısıtlanmış bir şekilde yaşıyoruz çünkü işte “Google” dediğimiz, “iPhone” dediğimiz meseleler yirmi yıllık, otuz yıllık meseleler. Yani çok sıkıştırılmış bir şekilde, daha önce yüz senede olan değişimleri yaşıyoruz. Bu da hakikaten siyasete ve hukuka önemli bir yük yüklüyor.

Buna baktığımızda aslında 3 tane büyük fırsat ve 3 tane büyük meydan okuma var. Bir tanesi, hürriyetler alanında. Hürriyetler alanında neyi görüyoruz? Bireyler dünyanın her tarafında, Türkiye’de de ama aynı zamanda Fransa’da da Japonya’da da Amerika’da da -fark etmez- bireyler bir mengenede sıkışıyorlar âdeta. Bir taraftan bahsedilen büyük teknoloji şirketlerinin monopolleşmesi meselesi var -yani “Big Tech” büyük teknoloji şirketleri- ama öbür taraftan da devlet otoritesinin teknolojiyi bir baskı aracı olarak kullandığı örnekler var, “tekno otokrasi” yani vatandaşın bir taraftan büyük teknoloji şirketleri, öbür taraftan da teknolojiyi baskı aracı olarak kullanan hükümetler arasında sıkışma ihtimali var bütün dünyada; bunun bir aşılması lazım. İkincisi, Türkiye özelinde girişimcilik ekosisteminin gelişmesi lazım, çeşitli arkadaşlarımız da buna çok değindiler fakat bilhassa girişimcinin, dijital girişimcinin pazara girmesi önünde çok büyük engeller var. Bu arkadaşlarımızın çok çeşitli alanlarda faaliyet göstermeleri engelleniyor. Bu konuyla alakalı bir görüş peyda etmek gerekiyor diye düşünüyorum. Üçüncüsü de kabiliyet gelişimi, dijital okuryazarlıktan yazılım öğrenmeye kadar, kodlama öğrenmeye kadar uzanan pek çok alanda bu kabiliyetleri geliştirmemiz lazım ki hakikaten Türkiye’nin karşı karşıya olduğu gerçek beka meselesi belki de nüfusumuzun yeni çağın gerekliliklerini öğrenip öğrenmemesi.

Bu vesileyle hem Sayın Başkanımızı hem bütün Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, teşekkür ederiz.

Şimdi sözü Şebnem Hanım’a vereceğim.

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Değerli Komisyon üyeleri, milletvekili arkadaşlarım; öncelikle ben de böyle önemli bir Komisyonda bir üye olarak yer aldığım için memnuniyetimi dile getirmek isterim kendi mesleğimle ilgili bir Komisyon olarak ilk başta bakmıştım ama işin içine girdikçe aslında bütün alanlar itibarıyla çok doğru bir yerde olduğumu da kendi adıma her seferinde gördüğüm için ayrı bir memnuniyet içindeyim. Ve açıkçası, bu üçüncü kez bir araya gelişimiz, her seferinde çok Değerli Başkanımız ve tabii ki bütün üyelerin sözlerinden -hangi partiye mensup olursa olsun- bütün milletvekili arkadaşlarımın da kendi alanlarında çok etkin olduklarını da gördüğüm için günün sonunda, dönemin sonunda hem kendi adıma hem Komisyonumuz adına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi ve tabii ki milletimiz adına da çok faydalı sonuçlar çıkacağına olan inancım her seferinde artıyor.

Ben tekrara girmek istemiyorum Sayın Başkanım çünkü çok değerli konuşmacıların ve sizlerin söylediği her şey üç aşağı beş yukarı benim de katıldığım ve tabii ki dillendireceğim şeylerdi. O yüzden çok fazla kıymetli vaktimizi almak istemiyorum ama benim konuşulanların dışında bir önerim olacak. Kurban Bayramı sırasında -hatırlayacaksınız- İsveç’te bir olay yaşanmıştı kutsal kitabımız Kur’an-ı Kerim’in yakılmasıyla ilgili. O olayla ilgili Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak gerekli tepkimizi hem Sayın Cumhurbaşkanımız hem de gerekli bütün mecralar itibarıyla verdik ve daha sonra da İsveç’in yetkilileri de zaten Sayın Cumhurbaşkanımıza da bu konuyla ilgili üzüntülerini de iletiler fakat şimdi, buradan yola çıkarak... O dönemde ben kendim gazeteci arkadaşlarla sohbetimizde de seçim bölgem İzmir’de konuşurken böyle bir açıklama da yapmıştım; şimdi “İslamofobi” dediğimiz, bu, İslam’a yönelik Müslümanlığa yönelik olan tepkinin aslında küresel boyutta geldiği noktayı da bir anlamda çok çarpıcı ortaya koyan bir örnek olduğunu düşündüğümü söylemişim ve bu konuda aslında tam da bizim Komisyonumuz nezdinde ya da Türkiye Büyük Millet Meclisi nezdinde ya da devlet nezdinde, İslamofobiye yönelik bir izleme ve izleme merkezi kurulabilir şeklinde bir önerim olmuştu. Bunu geçen kahvaltılı toplantımızda ben sohbet olarak iletmıştim ama bir kez de resmî olarak kayıtlara girmesi anlamında tekrar etmek isterim. Bu konuda bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımın da fikirlerini almak isterim ama eminim, herhâlde üç aşağı beş yukarı aynı görüşteyiz diye düşünüyorum çünkü İslam’a yönelik tepkilerin geldiği boyutun küresel boyutta bir kurumsal boyuta erişmesinin sakıncalarının hepimiz farkındayız eminim. Yani toplumsal barışı, insan haklarını artık olumsuz yönde etkiler hâle geliyor olmasının... Bu konuda daha kurumsal bir yapının oluşturulması yönünde adım atılması gerektiğini düşünüyorum. Benim önerim budur Sayın Başkanım.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, teşekkür ederiz.

Bu konu çok önemli. Önümüzdeki toplantılarda daha çok gündeme gelecek, konuşacağız. Bu, dünyanın en büyük sorun alanlarından bir tanesi; ötekileştirme, İslamofobiya, ırkçılık, faşizm maalesef dünyayı rehin almış durumda. Şimdi hep söylüyoruz yani Avrupa kendi değerlerinden sanki intihar edercesine uzaklaşıyor; Fransa’da yaşananlar -biraz önce Ahmet Başkanım ifade etti -yine, İsveç’te yaşananlar; Orta Çağ’ın karanlık dünyasında dahi görmediğimiz bir ırkçılık var. Aydınlanmanın merkezi olarak görülen Avrupa’nın kendi değerleriyle düştüğü bu tenakuz onlara faşizm olarak dönüyor. Gözüken o ki bu daha iyi zamanlar. Göçmen karşıtlığı ve ırkçılık, bunları kabul etmek mümkün değil ve bunun da dijital alanda daha yaygın hâle gelmesi maalesef çok daha üzücü.

Şimdi sözü Burcugül Hanım’a veriyorum. Bir sataşmaya mahal vermeden karşılıklı fikirlerimizi...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Yok Sayın Başkan, sataşmak değil bir eleştiriye cevap verme niyetim var sadece ama ondan önce şunu belirtmek istiyorum: Ahmet Bey “Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler.” sözünün tarihsel bir kökeni bulunmadığını söyledi. Ya, doğru olabilir, böyle olabilir yani “Ekmek bulamıyorlarsa pasta yani makarna yesinler.” sözü aslında dönemin ruhuna dair bir sembol, bir slogan. Fransa’da halk büyük bir açlıkla kıvranıyordu, çitlemelerle tarım arazilerinden kovulmuştu, büyük şehirlerde özellikle de Paris’te sokaklarda yaşayan, tek odaların içinde birkaç ailenin yaşadığı bir hayat vardı yani hepimiz bunu okumuşuzdur diye düşünüyorum. Büyük bir sefalet, açlık, yoksulluk ve yüksek oranda çocuk ölümleri gibi bir gerçeklikte sarayda büyük bir sefahat içerisinde yaşayan bir soylu takımı, hâliyle halkın da buna öfkesi bir noktada patladı. Bu söz söylenmiş olabilir, olmayabilir. Şunu söylemek için Sayın Vekil, buna atıfta bulundum: Bazen “dezenformasyon” dediğimiz şeyin altında yatan toplumsal gerçekliği görmek zorundayız.

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova)– Tam bu işte mesele. Yani bir toplumsal gerçeklik var diye ben bir yalan uydurayım, hiçbirimiz demeyelim...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Mesele bu değil yani mesela biz de 1789’u anlatırken “Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler.” dedi Marie Antoinette ve sonra da kadını öldürdüler diye anlatmıyoruz. O dönemin yargı mekanizmasının idam cezasını halka karşı kullanmasının da bir sonucu belki halk da bu yöntemi alıp yargının sahiplerine karşı kullanmış. Bugün, çok şükür ki evrensel hukuk normları var ve idam gibi geri dönülemez bir cezanın uygulanmasından kurtulmuş bir ülkeyiz, bir Meclisiz.

Zeynep Vekil “basın özgürlüğü” dedi, önemli bir meseledir, o noktada birkaç şey söylemek istiyorum. Öncelikle basın kartları meselesine Sayın Vekil değindi. Evrensel gazetesinin 11 Temmuz tarihli haberi; Evrensel gazetesi çalışanlarının, basın sigortasıyla çalışan basın emekçilerinin İletişim Başkanlığına başvurularının epey bir süre bekletilmesi sonucu açılan davaları İletişim Başkanlığı kaybettiği için başvurular işleme alınmış fakat bu sefer de Basın Kartı Komisyonuna göndermemiş. Komisyonun bu hafta toplanması bekleniyormuş. Bununla ilgili gelişmeye bakamadım fakat...

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) – Komisyon pazartesi toplandı.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Peki, basın kartlarına dair bir bilginiz var mı?

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) – Basın kartları verildi.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Çok teşekkürler.

Misalen basın kartlarının böyle uzun sürelerle basın emekçilerinden alıkonulması, verilmemesi basın özgürlüğü açısından önemli bir meseledir. Keza basın kartlarının verilmemesine dair önemli bir sorun da biliyorsunuz, yasada “terör” meselesi var ve terörden yargılanan birkaç basın emekçisinden, gazeteciden bahsedeceğim. Osman Şiban ve Servet Turgut’un Van’da askerlerce helikopterden atıldığına dair haberi yapan Mezopotamya Ajansı Muhabirleri Adnan Bilen ve Cemil Uğur; JinNews Muhabiri Şehriban Abi ve Gazeteci Nazan Sala hatırlarsanız bu haber üzerinden tutuklanmıştı ve bu arkadaşlarımızın duruşmaları 21 Ekime ertelendi, devam ediyor, terör örgütü üyeliğinden yargılanıyorlar. Servet Turgut vefat etti, Osman Şiban ise ölmemesinin cezasını çekiyor, kendisine yargı eliyle ceza verildi.

Bir başka haber, Kemal Kurkut’un vurulma anının fotoğraflarını çeken Gazeteci Abdurrahman Gök bu haberler nedeniyle on sekiz ay ceza aldı ve dün, yaptıkları haberler nedeniyle yargılanan, iddianame böyle olduğu için söylüyorum... Sevgili Sevilay Vekilimiz gelebilseydi o daha ayrıntılı anlatırdı, pazartesi günü bu dosya üzerinden hazırladığı bir basın özgürlüğü raporunu bu Mecliste de bir basın toplantısıyla duyurdu; kendisi biliyorsunuz iletişim alanında çalışan bir hocamız ve KHK’li bir barış akademisyeni, alana dair oldukça geniş bilgileri var, bizi daha çok bilgilendirirdi. Aslında

basın özgürlüğü meselesinde bu birkaç örnek önemlidir. Her ne kadar daha dijital alanları tartışsak da dijital alanlarda da yayılan... Örneğin Mezopotamya Ajansı ve JinNews, dijital mecralarda yayın yapan ve kendi haberlerini, enformasyonunu da dijital mecrada yayın ajanlar. Bu önemlidir diyorum.

Bu “İŞİD emiri” meselesinde dezenformasyon tartışması önemli. Birkaç haberle... Öncelikle “Ankara Keçiören” demiştin yanlış hatırlamıyorsam, yanlış, Gölbaşı. Bu haberin tarihi 22 Haziran; İŞİD’in Irak Komutanı Jabbar Salman Ali Farhan Al Issawi’nin yakın koruması 2014’te Şengal’de esir aldığı ve Türkiye’ye getirdiği Ezidi kadını yıllardır esir tutuyor ve bu sene kadın kurtarılıyor. Bahsettiğim haberlerden biri buydu.

Bir başkası; örneğin, Irak’ta İŞİD adına üst düzey yöneticilik yapmış Ebu Yusuf’un yine Ankara’da yakalanmış olmasıydı. Böyle haberleri basit bir internet taramasıyla bulabildiğimiz gibi, kimsenin yalanladığını benim en azından bilmediğim... Eğer yalanlandıysa, eğer yargı bunlara dair karşı bir karar çıkarttıysa bilgilenecek isterim ama benim bildiğim kadarıyla yok. Bu anlamıyla dezenformasyondan ziyade büyük emekler ve bedeller ödeyerek haber yapan gazetecilerin, basın emekçilerinin ve bu Komisyonun konusu olan insanların haberlerinden yararlanarak bunları söylüyoruz. Tabii, bu, haberlerden bir kısmı, örneğin, bu İŞİD’lilerin emir ve militanlarının tutuklandığına dair.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Dolayısıyla mücadele var yani...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Mücadele yok demiyorum ama barınabildiklerini düşünüyorum, arada böyle bir fark var Sayın Vekilim.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – O sizin kişisel kanaatiniz. Biz de burada bu mücadeleyi vurgulamak mecburiyetindeyiz çünkü bu mücadele değerli bir mücadele ve bu uğurda şehitler veriyoruz. Dolayısıyla, burada...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Kürt halkı, Ezidi halkı yaşadıkları bölgede doğrudan bu cihadist çetelerle karşı karşıya kalarak en büyük bedelleri ödüyor.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Türk askeri o bölgede İŞİD’le, PYD’yle, YPG’yle mücadele ediyor ve mücadelemiz de devam edecek.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Bununla ilgili de başka kaynaklarla başka tartışmalar yürütebiliriz elbette.

Benim sözüm bu kadardı Sayın Başkanım.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkürler.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Bir ek yapabilir miyim? İlk sözümde ve bu sözümün başında da unuttum: Sayın Tuncay Özkan’ın annesi için kendisine başsağlığı dilemek istiyorum, umarım, çarçabuk kendisini toparlar ve çalışmalarımıza katılır.

Teşekkürler.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, çok teşekkür ederiz.

Arkadaşlar, toplantıyı kapatacağız. Bir iki husustan çok kısa kısa bahsedeceğim.

Bizim bu Dezenformasyon Yasası’nın muhakkak bir etki analizini yapmamız gerekiyor. Buradan çıkan çok net bir tablo var çünkü teklifin hem Komisyonumuzda hem Adalet Komisyonunda hem Genel Kuruldaki tartışmaları sırasında... Belli ki bazı kavramlar üzerinde anlaşıyoruz, bugün de anlaşılmadığımızı gördük. Ben Dezenformasyon Yasası’nın kayıtlara doğru geçmesi bakımından daha somut ve gerçekten yaptırımı olan bir düzenleme olmasını istiyorum çünkü bunun mağduruyum, pek çok insan mağdur. Yüksel Bey’le bu noktada farklı düşünüyoruz, onun önemli olduğunu düşünüyorum.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Bu konuda sizin söyledikleriniz ile benim söylediklerim ayrı şeyler.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Ayrı şeyler, tam da onu söylemek istedim.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – İnsanların mağduriyetinin önlenmesiyle ilgili çalışmayı yapmak bu Komisyonun görevi.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet.

Şimdi...

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Dezenformasyon Yasası bunu zaten sağlayabilecek... Buhu itibarıyla da alanı değil.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Şimdi, dezenformasyonla ilgili -yine kayıtlara girmesi bakımından- düzenlemede beş önemli unsur var. Neydi bunlar? Bir, yayılan haber gerçek olmayacak; iki, ülkenin güvenliğini, kamu sağlığını, toplumsal barışı doğrudan ilgilendiren bir haber olacak; üç, halk arasında panik, korku, endişe oluşturma amacı taşıyacak; dört, bütün bunlar aleni olacak; beş, bütün beş unsur yan yana gelecek. Şimdi, durum böyle olunca buradaki... Peki, buna kim karar verecek?

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Dezenformasyon merkezi!

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Onu sen de biliyorsun Vekilim.

Efendim, bir müsaade edin, siz fikirlerinizi söylediniz.

Ondan sonra, buna yargı karar verecek. Zaten burada, tabii, hani, -polemik olsun istemem- Muhalefetin farklı bakışı bundan kaynaklanıyordu. Bizim düzenlememiz Türkiye’de bütün toplum kesimlerinin tartışmalarıyla, katkılarıyla olgunlaşan ve Parlamente’ya gelen bir düzenleme oldu. Maalesef, bazı muhalefet sözcüleri her konuda, patatesin faydaları konusunda bir düzenleme geldiğinde “Bunu bir yer gönderdi.” diyor, dezenformasyonla ilgili bir düzenleme geldiğinde “Bunu bir yer gönderdi.” diyor, ufolarla ilgili bir düzenleme geldiğinde “Bunu bir yer gönderdi.” diyor. Bu artık bence çok şey oldu yani toplumda karşılığı olmayan bir durum var. Bu bir toplumsal ihtiyaçtan kaynaklandı, Hataylılar da İstanbullular da Batmanlılar da Yalovalılar da Ankaralılar da Manisalılar da yani 85 milyon bir ihtiyaç olarak bunu gördü, görmeye de devam ediyor. E, bu sadece Türkiye’nin ihtiyacı mı? İşte, Macron’un Fransa’daki eylemler sırasında yaptığı açıklama var. Ne diyor o? Sosyal medya şirketleri bize hiçbir konuda yardımcı olmadılar. Daha sert düzenlemeler istiyoruz, daha sert tedbirler istiyoruz.” Ama ortaya çıkan husus şu: Bizim muhakkak bu Dezenformasyon Yasası’nın etki analizini çıkarmamız gerekiyor.

Siyasetüstü meselesinde benim söylediğim net, bu zaten siyaset bilimi literatürünün kavramlarından bir tanesidir. Siyasetüstü nedir? Bayraktır, vatandır, evrensel değerlerdir, ahlak, dindir; bunlar -bunu uzatmak mümkündür- siyasetin üstü, partilerüstü bir konudur. Dezenformasyon Yasası da... O zaman da söyledim, kayıtlara girmesi bakımından bir kez daha söylüyorum: Düşünün, Cumhurbaşkanımız hakkında “öldü” diye bir algı operasyonu yaptılar ya da annesine küfreden mesajlar paylaşılar. Aynı şekilde, Sayın Kılıçdaroğlu’nun şahsına yönelik çok ağır, asla kabul edemeyeceğimiz hakaretler, küfürler ve dezenformasyonlar yapıldı. Sayın Akşener, bir kadın olarak bunlara en fazla muhatap, Sayın Devlet Bahçeli hakeza hâlâ bunlara muhatap, bizim teklifimiz ve prensibimiz şuydu: Dezenformasyon yasası, iktidarıyla muhalefetiyle siyaset kurumunu, demokrasiyi rehin almak isteyen uluslararası şirketlere karşı bir hukuksal çerçevedir, evrensel normlara uygundur, “Almanya örneği, Fransa örneği, Amerika örneği ortadadır.” şeklinde düzenlemiştik yani kayıtlara girmesi bakımından bunu da söyledim, sosyal medyanın gücünü zaten kendi aramızda konuştuk. Çok şükür Allah’a ki bu dijitalleşme konusunda Türkiye, dünyanın çağdaş ülkeleriyle eş zamanlı olarak yol yürümeye devam etmektedir.

Son bir veriyi paylaşıp toplantıyı kapatmak istiyorum. Bütün bu dijital bağımlılık meselesinde -kayıtlara girmesi bakımından- 2022 yılı araştırmasına göre, Türkiye’de nüfusumuzun yaklaşık yüzde 85’i internet kullanıyor ve sosyal medya kullanıyor, yaklaşık bu da 70 küsur milyona karşılık geliyor. Sosyal ağ sağlayıcıların, Facebook’ta 34,4 milyon kullanıcı var, TikTok’ta 28,7 milyon kullanıcı var, Twitter’da 17,1 milyon kullanıcı var, LinkedIn’de ise 12 milyon kullanıcı var. Türkler, en fazla Instagram’da zaman geçiriyorlar ama sosyal ağlarda geçirdiğimiz zaman ortalama yaklaşık sekiz saati buluyor ki bu çok fazla doğrudan bir bağımlılığa karşılık geliyor.

Ben, bu duygu ve düşüncelerle sözü kapatmadan önce Yüksel Bey’e son bir söz vereceğim.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, şöyle...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Yüksel Bey’i dinleyelim. Belki size sataşma olur.

Kapatıyoruz ağabey.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Tabii, tabii, onun farkındayım, hiç konuşmaya da niyetim yoktu.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Estağfurullah.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Şimdi, dezenformasyon yasasıyla bağlantılı olarak bir etki analizinden söz edilince toplantı da kapatılmış oluyor, söz yarıda kalsın.

Şimdi, bu etki analizi gibi bir çalışma yapılacaksa bu çalışma Dijital Mecralar Komisyonunun bir alt komisyonu tarafından yapılmak yerine siparişe gönderilmiş ya da buraya bir siparişe çok tehlikeli bir durumdur, bunu tespit etmek isterim. Sizin söylediklerinizden ayrıca söylüyorum çünkü siz dezenformasyon yasasıyla ilgili benim yaptığım değerlendirmeleri...

AHMET BÜYÜKGÜMÜŞ (Yalova) – Bu centilmence olmadı ya.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Yani benimle ilgili değildir, evet, böyle şeyler söyleniyor, hep oradan buradan geliyor ama.

LEVENT UYSAL (Mersin) – Kimse bize bir şey sipariş edemez, lütfen.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Tamamlasın.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Sayın milletvekilim, müsaade edin.

LEVENT UYSAL (Mersin) – Müsaade ediyoruz ama siz de böyle bir yorum yapamazsınız. Buradaki herkes kendi bildiği...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Kapatacağız toplantıyı arkadaşlar.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Sizi anlayışla karşılıyorum, söylemeye çalıştığım da o değil, başka bir yere de taşımaya çalışmak gibi bir noktada olmayalım.

LEVENT UYSAL (Mersin) – Taşımayın ağabey.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Toplantımız kapanacak, söylediklerinizi de bir başka zaman tartışmak üzere değerlendiririz.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Tartışırız.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Eğer böyle bir çalışma yapılacaksa buyurun, hemen alt komisyonumuzu kuralım. Bu etki analizi nasıl yapılacak, kimler tarafından yapılacak, hangi değerlendirmelerle yapılacak, hangi süreçlerle yapılacak, kimler yetkili olacak? Dolayısıyla bunu bu toplantı bitmeden ifade etmek istedim. Diğer kısımlar tartışmaya açık, sorun yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ederim, kayıtlara girdi.

Şimdi, Yüksel Bey, tabii, bizim büyüğümüz, onun konuşmaya başladığındaki cümleleri ile son cümleleri zaten aradaki çelişkiyi ortaya koyuyor. Bizim asla bir şeyimiz olmaz, siz de zaten bu Komisyonun bir üyesi...

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Başkan, ben size istisna söylüyorum yani...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Estağfurullah.

Şöyle: Tamamlayayım, hemen kapatacağım arkadaşları misafirleri var. Kendisi ifadeleriyle tutanaklarda var, Komisyon üyesi olmamasına rağmen Komisyonumuzun çok demokratik, eşitlikçi bir biçimde herkese söz hakkı tanıdığını... Kendisi de geldi zaten görüşlerini söyledi bir milletvekilimiz olarak zaten buna hakkı da var, ondan sonra bu bir ayrıcalık değildir, görüşlerini dile getirmesi, bizim açımızdan kendisinin değerli görüşlerinden biz faydalandık zaten. Bir kavram kargaşası olmasın diye etki analizi meselesi... Konuşmanın seyri böyle geldiği için söyledim ama sizin gibi tecrübeli bir büyüğümüzün artık bu meselede “Birisi kanun söyledi...” falan, bunlar doğru değil, bunu siz de biliyorsunuz; bu konuyu daha çok konuşmak istemiyorum. Siz doğrudan İletişim Başkanlığını söylüyorsunuz. Bunları zaten çok konuştuk, bunlara tekrar dönmeye de gerek yok. İletişim Başkanlığı kendi görevini yapıyor, Türkiye Büyük Millet Meclisi kendi görevini yapıyor; bu konular çok sarihtir, nettir.

Ben tekrar bu çok değerli katkılar için çok çok çok teşekkür ediyorum, çok verimli bir toplantı oldu. İnşallah yeni yasama döneminde beraberce çok faydalı işler yapacağız. Alt komisyonların kurulması meselesi çok konuşuldu, bunları önümüzdeki dönemde konuşacağız.

Ben şimdiden iyi tatiller diliyorum seçmenlerinize, ailelerinize. Herkese çok sevgilerimizi, saygılarımızı gönderiyorum.

Komisyonumuzda görüşülecek başka bir konu olmadığından toplantımızı kapatıyorum.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 12.07

